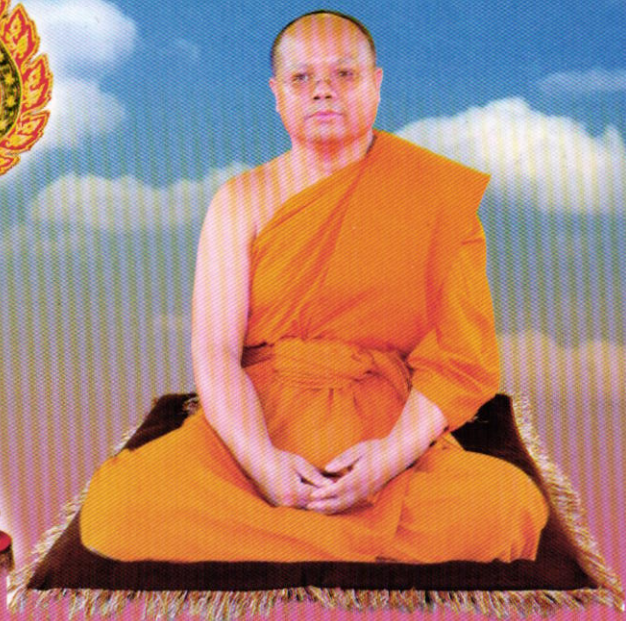

ภาพย์ปัสนหลาน

พระโสภณพัฒนบัณฑิต

รองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดธาตุ พระอารามหลวง

กาพย์ปู่สอนหลาน

จัดพิมพ์ถวายมูทิตาสักการะ
เนื่องในพิธีฉลองสัญญาบัตรพดยศ
พระราชอาคันตุกะชั้นสามัญ ในราชทินนามที่
“พระโสภณพัฒนบัณฑิต”

(สุกัญญา อรุโณ/ฮาดรักดี)

น.ธ.เอก, พธ.บ., ศษ.บ., ศศ.ม., Ph.D.

รองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดธาตุ พระอารามหลวง

๕-๖ มีนาคม ๒๕๕๙

ทจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา

จัดพิมพ์ถวายมูทิตาสักการะ

วรรณกรรมโบราณภาคอีสาน : ภาพยี่สิบสองตอน

หจก. โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา

จัดพิมพ์ถวายเป็นมูตาสักการะพระโสภณพัฒนบัณฑิต

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดธาตุ (พระอารามหลวง) รองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

คณะที่ปรึกษา

สมเด็จพระพุฒาจารย์	เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก กรรมการมหาเถรสมาคม
พระพรหมสิทธิ	กรรมการมหาเถรสมาคม
พระพรหมบัณฑิต	อธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระธรรมวิสุทธิธารจารย์	ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙
พระเทพกิตติรังษี	ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น
พระเทพเมธี	เจ้าคณะภาค ๙
พระราชวิสุทธิโมลี	รองเจ้าคณะภาค ๙
พระราชปริยัติโมลี	รองเจ้าคณะภาค ๙
พระราชปริยัติโสภณ	เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น
พระราชประสิทธิ์คุณ	รองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น
พระศรีสุทธิเวที	เลขานุการเจ้าคณะภาค ๙
พระมหากวีพัฒน์ สุขเมธี	เลขานุการเจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก

คณะทำงาน

พิสูจน์อักษร/รูปเล่ม

แบบปก

จำนวนพิมพ์

พิมพ์ที่

พระครูปริยัติธรรมวงศ์ วัชรพงษ์ ผาบจันดา

พระมหาโยธิน โยธิโก

วัชรพงษ์ ผาบจันดา

๒,๕๐๐ เล่ม

หจก. โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา

๒๓๒/๑๙๙ ถนนศรีจันทร์ ตำบลในเมือง

อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

โทร. ๐๔๓-๓๒๘๕๘๙-๙๑, ๐๘๑-๗๑๗๕๒๐๗

โทรสาร. ๐๔๓-๓๒๘๕๙๒

ประวัติย่อ
“พระโสภณพัฒนบัณฑิต”

รองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดธาตุ พระอารามหลวง

๑. สถานะเดิม

ชื่อ สุกันยา นามสกุล ฮาดภักดี เกิดวันที่ ๙ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๑ บิดา นายเคน มารดา นางบุญตา นามสกุล ฮาดภักดี ณ บ้านเลขที่ ๑๙ หมู่ที่ ๒ ตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

๒. บรรพชา

วัน ๔ ฯ ๔ ค่ำ ปี ระกา วันที่ ๑ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔ ณ วัดกลาง ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พระอุปัชฌาย์ พระครูปริยัติกิจ (พรหมา พรหมจารี) วัดกลาง ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

๓. อุปสมบท

วัน ๑ ฯ ๖ ค่ำ ปีมะเส็ง วันที่ ๑๔ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ ณ วัดบ้านหนองทุ่ม ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

พระอุปัชฌาย์ พระครูปิยสีลคุณ วัดบ้านหนองทุ่ม ตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

พระกรรมวาจาจารย์ พระมหาชัยรัตน์ ญาณวฑฺฒโฒ วัดหนองแวง ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

พระอนุสาวนาจารย์ พระมหาเรืองศิลป์ เตชปัญโญ วัดหนองมา ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

๔. วิทยฐานะ

พ.ศ. ๒๕๒๗ สอบได้นักธรรมชั้นเอก (น.ธ.เอก)

วัดกลาง สำนักเรียนคณะจังหวัดมหาสารคาม

- พ.ศ. ๒๕๓๕ ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๓๗ ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พ.ศ. ๒๕๔๖ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.)
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ปวค.)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พ.ศ. ๒๕๔๙ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (Ph.D.)
มหาวิทยาลัยมคร ประเทศอินเดีย

๕. งานการปกครอง

- พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าอาวาสให้เป็นหัวหน้าที่พักสงฆ์อาศรมมหา
จุฬา บ้านหนองดินดำ ตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น ในการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดธาตุ พระอารามหลวง
- พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นคณะกรรมการคัดเลือกภิกษุเข้าอยู่อาศัยในวัดธาตุ
- พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นคณะกรรมการฝ่ายปกครองวัดธาตุ พระอารามหลวง
- พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดธาตุ
- พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งเป็นรองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

๖. งานการศึกษา

- พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมวัดกลาง อำเภอวาปีปทุม
จังหวัดมหาสารคาม
- พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมวัดธาตุ พระอารามหลวง
- พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
- ปัจจุบัน วิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

- พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นกรรมการสภาวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
- ปัจจุบัน วิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นกรรมการบริหารงานบุคคลมหาวิทยาลัยจุฬาลง
- ปัจจุบัน กรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นประธานบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหา
- ปัจจุบัน จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
- ปัจจุบัน ราชวิทยาลัย

๗. งานเผยแผ่

- พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นประธานเลขานุการโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
วัดธาตุ พระอารามหลวง
พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นประธานโครงการธรรมสัญจรออกบรรยายธรรมตาม
- ๒๕๔๕ หมู่บ้านโรงเรียนต่าง ๆ ในเทศกาลเข้าพรรษา
พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นประธานดำเนินการอบรมหลักสูตรพระเผยแผ่ของ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นกรรมการจัดงานและเข้าร่วมประชุมสุดยอดผู้นำชาว
พุทธเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งโลก ครั้งที่ ๒
ณ พุทธมณฑล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นกรรมการจัดงานและเข้าร่วมประชุมสภาผู้นำศาสนา
และจิตวิญญาณแห่งโลก ครั้งที่ ๑ ณ องค์การสหประชาชาติ
ในประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นกรรมการจัดงานและเข้าร่วมประชุมผู้นำศาสนาโลก
ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๔๗ เข้าร่วมประชุมเยาวชนเพื่อสันติภาพโลก ณ หอประชุมพุทธ
มณฑล และศูนย์ประชุมองค์การสหประชาชาติ
พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นประธานจัดงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาเทศกาล
วันวิสาขบูชา ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ร่วมกับจังหวัดขอนแก่น

- พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้รับมอบหมายจากอวาสจัดพิธีเจริญพุทธมนต์ถวายเป็นพระราชกุศล ตามมติมหาเถรสมาคม โดยร่วมมือกับคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น ในวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๙
- พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานกิตติมศักดิ์โครงการฯ ให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะทำงานศูนย์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ พระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ ประจำศูนย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้มีนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนเข้าอบรมศีลธรรม ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘ ดังนี้
พ.ศ. ๒๕๕๓	มีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้นจำนวน	๖๖,๕๐๑	คน
พ.ศ. ๒๕๕๔	มีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้นจำนวน	๗๑,๘๑๕	คน
พ.ศ. ๒๕๕๕	มีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้นจำนวน	๘๔,๙๕๔	คน
พ.ศ. ๒๕๕๖	มีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้นจำนวน	๓๗,๘๒๒	คน
พ.ศ. ๒๕๕๗	มีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้นจำนวน	๒๕,๐๐๐	คน
พ.ศ. ๒๕๕๘	มีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้นจำนวน	๔๒,๕๘๐	คน
	รวมผู้เข้าอบรมทั้งสิ้นจำนวน	๓๒๘,๖๓๒	คน
- พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้รับมอบหมายพระราชปริยัติโสภณ เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น ให้กำกับดูแลงานเผยแผ่จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นประธานจัดทำแผนงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นประธานอุปสมบทเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้รับมอบหมายจากเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่นให้เป็นประธานจัดกิจกรรมตักบาตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทุกวันจันทร์แรกของเดือน ณ พุทธมณฑลอีสานจังหวัดขอนแก่น

- พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นรองประธานจัดโครงการอุปสมบทจำพรรษาเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของคณะสงฆ์ภาค ๙
- พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นคณะบรรณาธิการจัดทำคู่มืออบรมพระนวกะของคณะสงฆ์ภาค ๙
- พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นรองประธานกรรมการยกร่างการจัดทำแผนพัฒนาคณะสงฆ์ ภาค ๙

๘. งานสาธารณูปการ

๘.๑ งานบูรณปฏิสังขรณ์ภายในวัดธาตุ จังหวัดขอนแก่น

- พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสให้ดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์ห้องสุขาคณะ ๒ สิ้นเงินบูรณปฏิสังขรณ์เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์กุฏิคณะ ๒ สิ้นเงินบูรณปฏิสังขรณ์เป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๙๕๐,๐๐๐ บาท (เก้าแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสให้ดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์กำแพงวัดโดยทาสีใหม่ทั้งหมด ยาว ๕๐๐ เมตร สูง ๒ เมตร รวมเป็นเงินบูรณปฏิสังขรณ์ ทั้งสิ้น ๑๙๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนเก้าหมื่นบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสให้ดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์ปูพื้นกระเบื้องภายในกำแพงแก้วพระอุโบสถวัดธาตุ พระอารามหลวง สิ้นเงินบูรณปฏิสังขรณ์เป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๑,๕๘๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านห้าแสนแปดหมื่นบาทถ้วน)

รวมผลงานบูรณปฏิสังขรณ์รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๙๒๐,๐๐๐ บาท
(หนึ่งล้านเก้าแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

๘.๒ งานด้านสาธารณูปการภายในวิทยาเขตขอนแก่น

ในฐานะเป็นรองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

- พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างอาคาร ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ ณ ที่ดินแห่งใหม่ เป็นลักษณะอาคารทรงไทยประยุกต์ ขนาดความยาว ๘๐ เมตร กว้าง ๒๐ เมตร มีพื้นที่ใช้สอย ๖,๔๐๐ ตารางเมตร ใช้งบประมาณในการก่อสร้างทั้งสิ้น ๕๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าสิบล้านบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างกำแพง ด้านหน้ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น สิ้นงบประมาณทั้งสิ้น ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างป้ายของ มหาวิทยาลัยฯ สิ้นงบประมาณทั้งสิ้น ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านห้าแสนบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างถนน คอนกรีตเสริมเหล็กทางเข้ามหาวิทยาลัยและภายใน มหาวิทยาลัย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าแสนบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างห้องสุขา ๒๐ ห้อง สิ้นงบประมาณการก่อสร้างทั้งสิ้น ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างอาคาร สถานีวิทยุพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ขนาดกว้าง ๘ เมตร ยาว ๑๒ เมตร ชั้นเดียว รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านห้าแสนบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการและจัดซื้ออุปกรณ์ วิทยุกระจายเสียงด้วยระบบ FM 101.75 MHz. และ 88.5 MHz. รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน)

- พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๐ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างหอสมุด
สารสนเทศสมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร)
เป็นลักษณะทรงไทย สูง ๓ ชั้น กว้าง ๑๖ เมตร ยาว ๔๖
เมตร พื้นที่ใช้สอยประมาณ ๑,๔๒๕ ตารางเมตร
ใช้งบประมาณในการก่อสร้างทั้งสิ้น รวมงบประมาณทั้งสิ้น
๑๕,๘๐๐,๐๐๐ บาท (สิบห้าล้านบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างอาคาร
หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสทรงมีพระชนมายุ ๘๐ พรรษา
รูปทรงของอาคาร เกิดจากการผสมผสานระหว่าง
สถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิม และแบบสมัยใหม่เข้าด้วยกัน
หรือเรียกว่าทรงไทยประยุกต์ มีพื้นที่ในโครงการทั้งหมด
ประมาณ ๑๐,๕๙๗ ตารางเมตร เป็นอาคารโครงสร้าง
คอนกรีตเสริมเหล็ก สูงประมาณ ๑๕ เมตร ตลอดทั้งมี
พื้นที่ใช้สอยในลักษณะอเนกประสงค์ รวมงบประมาณ
ทั้งสิ้น ๗๙,๙๙๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดสิบเก้าล้านบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างอาคาร
เรียนสมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร)
วิทยาลัยสงฆ์เลยจังหวัดเลย รวมงบประมาณทั้งสิ้น
๑๘,๙๐๐,๐๐๐ บาท (สิบแปดล้านบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างศูนย์
ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมั่นคง แห่งสถาบัน
ชาติ พระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ ณ บ้านหนองเมย
ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีเยว จังหวัดชัยภูมิ รวม
งบประมาณทั้งสิ้น ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าแสนบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างอาคาร
เรียนห้องเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด รวมงบประมาณทั้งสิ้น
๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าล้านบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างอาคาร
 สถานีวิทยุพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
 กรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ณ บ้านหนองเมย
 ตำบลหนองตูม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
 รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านห้า
 แแสนบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างอาคารพัก
 รับรอง ๕ ชั้น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตขอนแก่น รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๘๔,๐๐๐,๐๐๐
 บาท (แปดสิบล้านบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการก่อสร้างอาคารหอ
 ถิ่น ๒ ชั้น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตขอนแก่น รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๑๐,๐๐๐,๐๐๐
 บาท (สิบล้านบาทถ้วน)

รวมงานสาธารณูปการเฉพาะในส่วนของวิทยาเขตขอนแก่น
เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๗๒,๔๙๐,๐๐๐ บาท
(สองร้อยเจ็ดสิบล้านสี่แสนเก้าหมื่นบาทถ้วน)

๙. งานสาธารณสงเคราะห์

พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้นำพาชาวบ้านหนองตาไก้ก่อสร้างเมรุเผาศพ ณ วัดบ้าน
 หนองตาไก้ ขนาดกว้าง ๔ เมตร ยาว ๙ เมตร ความสูงวัด
 จากฐานถึงยอด ๑๓ เมตร เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๕๐,๐๐๐ บาท
 (สองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้นำพาคณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านหนองตาไก้
 ดำเนินการก่อสร้างอาคารที่พักผู้โดยสาร ที่บ้านหนองตาไก้
 ตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
 ลักษณะทรงไทย โครงหลังคาไม้เนื้อแข็ง มุงด้วยสังกะสี
 เทพื้นด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดกว้าง ๓ เมตร ยาว ๖
 เมตร ราคาค่าก่อสร้างเป็นเงิน ๕๕,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่น
 ห้าพันบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ดำเนินการขยายถนนด้านทิศใต้ ที่บ้านหนองตาไก่ ตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม เดิมกว้าง ๓ เมตร ขยายออกเป็น ๕ เมตร ยาว ๓๐๐ เมตร โดยการเทคอนกรีตสำเร็จรูป ลื่นเงินค่าก่อสร้าง ๒๐,๐๐๐ บาท (สองหมื่นบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้นำพาชาวบ้านผ่องอำไพ บ้านรัศมีวิลเลจ และข้าราชการทหารกรมทหารราบที่ ๘ ก่อสร้างศาลาริมน้ำขนาดกว้าง ๓.๕๐ เมตร ยาว ๖ เมตร จำนวน ๒ หลัง เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน)

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๕๒๕,๐๐๐ บาท (ห้าแสนสองหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

๑๐. งานศึกษาสงเคราะห์

พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ณ วัดบ้านหนองตาไก่ ตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม โดยสร้างอาคารโรงเรียน ลักษณะทรงไทยประยุกต์ชั้นหลังคามุงด้วยกระเบื้องลอนคู่ ขนาดกว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๒๔ เมตร เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน
- ๒๕๕๕ โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก, โรงเรียนบ้านหนองตาไก่ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม, โรงเรียนโคกสีพิทยาสรรพ์ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๕๐,๐๐๐ บาท (สองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๕๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

๑๑. สมณศักดิ์

- พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นฐานานุกรมที่ “**พระครูปลัด**” ในพระราชปรีดีเวที
(คำพันธ์ โกวิท) วัดธาตุ อติตเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นฐานานุกรมที่ “**พระครูปลัด**” ในพระเทพสิริภิมณฑ์
(ธงชัย สุขญาโณ) วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร
- พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นฐานานุกรมที่ “**พระครูปลัดนายกวรวัฒน์**”
ในพระธรรมสิทธินายก (ธงชัย สุขญาโณ) วัดสระเกศ ราช
วรมหาวิหาร
- พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้รับพระราชทานตั้งสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตร
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นพิเศษ (ผจล.ขพ.)
ในราชทินนามที่ “**พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต**”
- พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้รับพระราชทานตั้งสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ
(สย.) ในราชทินนามที่ “**พระโสภณพัฒนบัณฑิต**”
-

คำปรารภ

ท่านเจ้าคุณพระโสภณพัฒนบัณฑิต รองเจ้าคณะจังหวัด
ขอนแก่น เป็นพระสงฆ์ซึ่งเป็นต้นแบบแห่งการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนจน
สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาบัตรจากหลายสถาบัน ได้นำมาเป็น
เครื่องมือการคิดในการทำงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ส่วนร่วม
มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้จักการเรียนรู้สิ่งใหม่ และยอมรับการ
เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงมีภาวะผู้นำในการทำงานเพื่อให้บรรลุ
เป้าหมาย ทำให้มีผลต่อความก้าวหน้าของวิทยาเขตขอนแก่น
ในส่วนเกี่ยวกับกิจการงานคณะสงฆ์ก็ได้ทำหน้าที่ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัด
ธาตุ (พระอารามหลวง) และเคยเป็นเลขานุการเจ้าคณะจังหวัด
ขอนแก่น สนองงานของข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นเจ้าคณะจังหวัด
ขอนแก่น ด้วยความตั้งใจและเสียสละ ได้ช่วยสนองงานคณะสงฆ์
ระดับจังหวัดและระดับภาคได้เป็นอย่างดี จึงได้รับความไว้วางใจจาก
พระมหาเถระผู้ใหญ่ได้มอบหมายงานสำคัญ ๆ หลายครั้ง

การที่ท่านเจ้าคุณพระโสภณพัฒนบัณฑิต ได้ถึงคุณธรรม
เป็นเหตุเจริญแห่งยศ ก็เพราะเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยความเพียร บริบูรณ์
ด้วยสติ มีกิจการงานบริสุทธิ์ทางทวารทั้งหลาย มีกายและวาจาเป็นต้น
มีปกติใคร่ครวญด้วยปัญญา แล้วจึงทำผู้สำรวมไตรทวาร มีกายทวาร
เป็นต้น เป็นอยู่โดยธรรม ตั้งอยู่ในอันไม่เห็นห่างสติเห็นปานนั้น
สมดังพระพุทธพจน์ว่า

อฏฐานวโต สติมโต

สุจิตมมสฺส นิสมมการิโน

สญญตสฺส จ ธมมชีวิโน

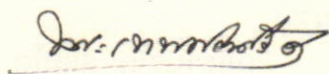
อปปมตตสฺส ยโสภิตพฺพตติ ฯ

ยศย่อมเจริญโดยยิ่ง แก่คนผู้มีความขยัน

มีสติ มีกิจการงานสะอาด มีปกติใคร่ครวญ แล้วจึงทำ
สำรวมแล้ว เลี้ยงชีพโดยธรรม และไม่ประมาท ฯ

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรด พระราชทานตั้งสมณศักดิ์ให้ “พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต” เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ในราชทินนามที่ “พระโสภณพัฒนบัณฑิต” พร้อมกันนี้ คณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น คณะสงฆ์ ศิษยานุศิษย์ และอุบาสกอุบาสิกา จึงได้กำหนดจัดงานบำเพ็ญกุศลฉลองสัญญาบัตร พัดยศพระราชาคณะชั้นสามัญ ในวันที่ ๕-๖ มีนาคม ๒๕๕๙ ในการนี้ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือ “ประวัติวัดธาตุ หิโตปเทศ และกาพย์ปี่สอ หลาน” เพื่อถวายมุทิตาสักการะแด่ท่านเจ้าคุณพระโสภณพัฒนบัณฑิต และเป็นธรรมบรรณาการแด่พระเถรานุเถระ ตลอดถึงแขกผู้มีเกียรติและสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย ที่มาร่วมงาน

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย อำนวยกุศลจรรยาสมาปฏิบัติที่ได้สั่งสมบำเพ็ญให้เป็นไป จงมารวมกันเป็นตบะ เดชะ พละ บัณฑิต ปกป้อง และคุ้มครองท่านเจ้าคุณพระโสภณพัฒนบัณฑิต จงเจริญงอกงามไพบูลย์ในบวรพระพุทธศาสนา และเพียบพร้อมด้วย จตุรพิธพรชัย เจริญสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล ประสบแต่อิฏฐผลสุข สมบัติทุกประการ ตลอดกาลเป็นนิตย์เทอญ

(พระเทพกิตติรังษี)

เจ้าอาวาสวัดธาตุ พระอารามหลวง
ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น
รองประธานสภาวิทยาเขตขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาพย์ปูสอนหลาน

สมัยที่แต่งและผู้แต่ง

ภาพย์ปูสอนหลานเรียบเรียงขึ้นโดยท่านเจ้าคุณพระญาณรักขิต วัดบรมนิवासราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. ๒๓๘๑ ลักษณะการประพันธ์เป็นแบบภาพย์อีสาน ท่านอ้างว่าพระพุทโธษา ซึ่งเป็นพระสงฆ์อยู่เมืองล้านช้างเป็นผู้แต่งคำสอนเหล่านี้ขึ้น แต่สมัยที่แต่งยังเป็นที่คลุมเครืออยู่ เนื่องจากอาจารย์ทองสืบ ศุภะมาร์ด อ้างว่าภาพย์ปูสอนหลานการแต่งขึ้นในสมัยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช (พ.ศ. ๒๑๗๖-๒๒๓๓) แต่ในหนังสือประวัติพุทธศาสนา เล่ม ๑๐ อ้างว่ามีการแต่งมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าไชยเชษฐา (พ.ศ. ๒๐๙๓-๒๑๑๕) แล้ว แต่พระญาณรักขิตอ้างว่ามีการแต่งมาตั้งแต่สมัยเมื่อ ๕๐๐ ปี ก่อนการเรียบเรียงใหม่ครั้งนี้ คือแต่งเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๑๘๘๑

เนื้อเรื่องโดยย่อ

เริ่มต้นด้วยบทประณามพจน์ที่พระพุทโธษา (พระพุทโธษาจารย์) กราบไถวันนักปราชญ์รุ่นก่อนเพื่อขอปัญหาในการแต่งภาพย์เรื่องนี้ เหตุผลที่ต้องการแต่งเนื่องจากเห็นชาวโลกหล่มหลงอยู่ในโลภะ โทสะ โมหะ ทำให้ผู้แต่งกลัวว่าต่อไปคนจะรักษาจารีตท้องถิ่นอีสานน้อยลง

ผู้แต่ง (ที่เป็นนักปราชญ์นิรนาม) แทนตนเองว่า เป็นปู่ที่กำลังสอนหลานชายกำพร้าทั้ง ๔ คนว่าอย่านำพินมารองนั่ง อย่าให้ชาวบ้านธรรมดามีโอกาสเป็นเจ้านาย ควรให้ความเคารพต่อวงศ์คุณญาติของพ่อตาตนเอง หากได้เป็นเจ้านายควรมีใจกว้าง หากตนเองมีความรู้ แต่คนอื่นไม่ได้ถามก็ไม่ควรพูดจาโอ้อวด การงานดีที่ควรกระทำพึงสอบถามขุนนางถึงวิธีการต่าง ๆ ก่อน หากต้องการมี

อนุภรรยาควรถามใจภรรยาก่อน หากต้องการเป็นขุนนางให้สอบถาม
พี่น้องก่อนว่าเห็นควรไหม ท่อนไม้ท่อนเดียวไม่ สามารถล้อมรั้วได้หมด
หากไม่มีราษฎรเพียงพอก็ไม่ สามารถสร้างบ้านเมืองได้ หากบุคคลใด
เห็นความรู้ความ สามารถของเรา ๆ ก็ควรแสดงอย่างอย่างสุดความ
สามารถ ไม่ควรเอาแต่เก็บงำความ สามารถไว้คนเดียว มิฉะนั้นตัวเอง
อาจจะเดือนร้อนแทน หากคนรับใช้หลบหนีไปหลายครั้งก็ไม่ควร
ติดตามแล้ว ไม่ควรเก็บยาพิษไว้ในบ้าน คนใจคดไม่ควรนับเป็นพี่น้อง
เพราะเปรียบเสมือนเคียวสองคม น้ำหนึ่งไฟไม่เพียงพอต่อการดับไฟ
หากคนอื่นกำลังร้องให้อยู่ตนเองก็ไม่ควรหัวเราะ เวลามารับคนร้าย
เพื่อคุมขังหากเจ้าหน้าที่หาคนร้ายไม่ได้ ก็จับตัวเพื่อน ๆ ของคนร้าย
ไปสอบสวนแทน ถึงเป็นสามีภรรยากันก็ไม่ควรเชื่อใจกันเกินไป
ในขณะที่ทราบว่าคุณอื่นกำลังตามหาตนเองอยู่ ก็ไม่ควรเดินทางต่อไป
ในที่ลุ่มหรือในป่า ไม่ควรนำเขาควายโหนดมาทำด้ามพร้า ไม่ควรนำเสื้อ
คล้ามมาปูเรือน คนปลิ้นปล้อนไม่ควรคบเป็นเพื่อน

หากจะฟันต้นไม้ควรมองฝนฟ้าด้วย หากจะยิงหน้าไม้ควรมอง
ปลายปืนด้วย หากไปถึงศาลาไม่ควรพูดคุยกับภรรยาคนอื่น หากมี
ความรู้น้อยก็ไม่ควรคิดที่จะไปปกครองบ้านเมือง หากสามีเขายังมีชีวิต
อยู่ไม่ควรไปจีบภรรยาเขา มิฉะนั้นจะไปสู่อบายภูมิ ใช้เวรใช้กรรม
ต่อไปอีกหลายชาติหากทำการสิ่งใดอยู่ควรใส่ใจในสิ่งนั้น หากจะเดิน
ทางไกลควรมองหน้ามองหลัง ก่อนจะเลือกที่หลบนอนควรพิจารณา
ให้ถี่ เมื่อหัวถึงหมอนแล้วไม่ควรเอาแต่คิดคู่รัก หากนอนหนาวแล้วไป
เปล่อกอดสาวทำให้หล่อนเกลียดชัง ก็ไม่ควรไปตามตอแยอีก หากไฟ
ไหม้อยู่ไม่ควรเอาไม้กวาดมาพัด หากช้างกำลังตกมันอยู่ควรหลีกเลี่ยง
ให้ไกล หากไม่เข้าใจอะไรควรสอบถามเอา อย่าถามเรื่องไม้ตึกกับ
เจ้าของเรื่องที่กำลังโกรธอยู่ เวลาคบเขียนร้องต้องใช้คำถาหวัใจ
หากได้ฟังเรื่องราวที่เกิดขึ้น โกลหลูโกลตาตัวเองควรพิจารณาอย่างถ้วน

ถี้ โลกนี้หมุนเวียนไปตามวัฏสงสาร หากต่อสู้กับใครให้หนีขึ้นไปบนเขา หากพบสมบัติของศัตรูควรพิจารณาให้ดี หากรักภรรยาตนก็ควรรัก พ่อของเธอด้วย หากรักที่นาของตนเองก็ควรรักผู้ใหญ่บ้านด้วย เวลาอยู่ใกล้คนสี่ระชะล้านไม่ควรด่านกระชุม มิฉะนั้น เขาจะนึกว่าไปด่า กระทบเขา หากเดินทางไปในหมู่บ้านไม่ควรใส่เครื่องประดับมาก เกินไป หากพบพระสงฆ์ควรยกมือไหว้ หลังจากเคี้ยวหมากแล้วควร เอาขี้ผึ้งมาทาริมฝีปาก

ได้ภรรยาดีเปรียบเสมือนได้แก้วมาค่าคุณรากฐานชีวิต ได้ภรรยาที่เป็นการช่างเปรียบเสมือนได้แก้วมาค่าคุณครอบครัว ได้ภรรยาปลิ้นปล้อนตัวจะเปรียบเสมือนหมูในคอกของสามี เนื่องจาก สามีจะจับไม่ได้ไล่ไม่ทัน เกิดเป็นชายไม่ควรทำอะไรผลิผลลาม อย่าเตรียมโลงศพไว้ให้ตัวเอง อย่าทำอะไรไปโดยไม่แน่ใจ

ถึงเวลาค่ำคืนไม่ควรนั่งตามถนนหนทาง ไม่ควรเดินทาง ระหว่างหมู่บ้าน ไม่ควรไปเลี้ยงสัตว์

หากคบหากับขุนยังมีโอกาสได้ช่วยขุนเลี้ยงม้า หากคบหากับ คนรับใช้ก็ต้องช่วยงานของคนรับใช้ หากคบหากับขี้เหล้า ก็ต้องช่วย หามไหเหล้า

ไม่ควรคาดหวังอะไรในชีวิตสูงส่งเกินไปนัก

เกิดเป็นชายควรคิดอะไรอย่างถ้วนถี่ อย่าเป็นเหมือนผลไม้ เตื่อที่ขึ้นประปราย มีสีแตงนากินแต่รสชาติไม่อร่อยเลย เกิดเป็น ชายไม่ควรเกียจคร้าน หนักไม่เอาเบาไม่สู้

สิ่งไม่ดี ได้แก่ สร้างบ้านที่ไม่มีฝาผนัง ทำนาแต่ไม่มีท้องร่อง มีปล่องแต่ไม่มีฝา มีวัดแต่ไม่มีพระสงฆ์ มีทุ่งแต่ไม่มีที่ห้อย มีแคนหนึ่ง อันแต่มีหมอลำเป็นร้อย มีคนรับใช้หนึ่งคนแต่มีเจ้านายเป็นสิบ มีเรือ ลำเดียวแต่เวลาไปไหนก็ลงเรือลำเดียวกันหมด บวงสรวงเสร็จแล้วยัง

บุษาคอกไม้ต่ออีก คนอื่นไม่ได้ขอแต่ตนเองมาให้ทว่าเวลาให้กลับทำ
มือค้างอยู่อย่างนั้น ไม่ยอมปล่อยของให้มาสักครั้ง

สิ่งถ่อยร้าย ได้แก่ คนอื่นไม่เรียกแต่ตนเองมาช่วยรับ คนอื่นไม่ได้
ขอร้องแต่ตนเองมาช่วยคนอื่นไม่ให้แต่ตนเองลักขโมยเอา ถ้ายใส่
บริเวณที่ตนเองพัก ตื่นนอนตอนเช้าแล้วไปถ่ายบนถนนพูดใส่ร้ายคน
อื่น พูดยกย่องแต่ตนเอง เวลาโมโหก็พูดยกตนข่มท่าน ไม่ละลายใน
การพูดไม่จริง เป็นผู้ขี้แยแต่พูดจาชักนำผู้ที่สูงกว่า

คนเรามีทั้งที่เป็นเจ้านายและราษฎร เรือมีทั้งลำที่เร็วและลำที่
ไม่เร็ว เกลือมีทั้งเค็มและที่จืด บางครั้งก็มีอบบางครั้งที่สว่าง เวลานั้นแห่ง
มดมีโอกาสดีกินปลา แต่เวลาน้ำมาปลาก็มีโอกาสดีกินมด

หากตนเองเป็นกำพร้าอยู่แล้วก็ไม่ควรทำตัวให้คนอื่นเกลียด
ชัง ควรปลูกสร้างบ้านเรือนไม่ให้ไกลบริเวณโรงเรือน ไม่ควรสร้างที่
ทำงานไกลถนน กากบริเวณใดไม่ดี ก็ไม่ควรไปข้องเกี่ยว ควรรักษา
คณานูาติและพ่อตาตนเอง ไม่ควรเปลี่ยนผ้าออกจากร่างกาย

หากได้ภรรยาดีชีวิตจะเจริญรุ่งเรือง หากได้ภรรยาไม่ดีจะต้อง
ตกยากถึงขั้นขอทานกิน

ไม่ควรเกียจคร้านในการทำมาหากิน เกิดเป็นชายควรมอง
การณ์ไกล สิ่งใดที่ทำแล้วจะได้ประโยชน์ย่อมไม่ควรละเลย คนอื่น
ทำบุญกัน ตัวเองก็ไม่ควรทำบาป เวลาได้อาบน้ำควรขัดชำระสรง
แล้วสิ่งไม่ดีจะหายไป จากนั้น จึงคิดเรื่องบุญ คำสอนเหล่านี้ควร
เผยแพร่ หากเกิดเป็นคนในเมืองควรเล่าเรียน หากไม่มีความรู้ก็ไม่มี
คนยำเกรง

เวลาเดินทางควรดูถนนหนทางให้ดี หากพบคนตาไม่ดีควร
หลีกเลี่ยงหาก่อน ที่พักของผู้หลักผู้ใหญ่ไม่ควรไปพัก

สิ่งใดที่เจ้าของหวงแหนไม่ควรไปยุ่ง สมบัติพี่น้องไม่ควรขอ

ไม่ควรพูดจาเสียงดังจะทำให้ชีวิตไม่รุ่งเรือง
แต่ละเมืองควรมีเจ้าผู้ปกครองเพียงคนเดียว แต่หากมี
มากกว่านั้นควรผลัดเปลี่ยนวาระการปกครองกัน

หากมีเงินเต็มถุงก็ไม่ควรโอ้อวด คนอื่นอาจมีมากกว่าตนก็ได้
การที่เอาแต่พูดแต่ไม่ทำจะถือว่าเป็นบาป

หากคนอื่นเกลียดชังตัวเอง ๆ ก็ไม่ควรไปต่อแยะด้วย

ครอบครัวใดที่มีแต่คนชราหลายคนอยู่รวมกัน จะเจียบเหงา
อยู่หลายคนดีกว่าอยู่กันน้อย ๆ พูดจาส่งเสียงกันตลอดทำให้บอญ
ประโยชน์ของการอยู่รวมกันมาก ๆ ได้แก่ ช่วยกันพายเรือข้ามแม่น้ำ
เวลาเห็นเสือก็ร้องเตือนกัน ได้ร่ำเรียนวิชาด้วยกัน ได้ส่งเสริม
สนับสนุนกัน อาจจะทำให้ได้เป็นถึงราชาก็ได้ เป็นเพื่อนร่วมเดินทาง
กัน สามารถให้वानฝากสมบัติได้ สามารถขอยืมของใช้กันได้ ผียาก
มาเกิดร่วมด้วย และช่วยสอดส่องดูแลความสงบสุขกัน

เวลาเดินทางไกลควรผูกมิตรกับชาวชนบทไว้ เพราะมี
ประโยชน์มากมาย ได้แก่ ของอาศัยฝากช้างกับควายได้ ขอฟัก
ข้าวคราวหรือค้างคืนได้ ขอออาหาร ขอเกลือได้ ขอยืมเรือข้ามแม่น้ำได้
ขอยืมของใช้ได้ สามารถถามเส้นทางได้

ตอนกลางคืนควรหาคอกไม้ ฐูป เทียนมากราบไหว้ตรงต้นไม้
เหนือหัวนอนถึงพระอินทร์ พระพรหม เทวดา พระแม่ธรณีให้ปกป้อง
คุ้มครองเรา พอตื่นเช้าขึ้นมาก็ควรทำอาหารบูชาพระรัตนตรัย ก่อน
จากไปควรยกมือไหว้ลาพระแม่ธรณีขอให้มียลิ่งแก่กล้า

เวลาเดินทางในป่าควรมองพืชผักผลไม้ที่พอจะมาเป็นอาหาร
ได้ด้วย หากไปถึงหมู่บ้านให้รู้จักพนมมือขออาหารเขา หากเขานั่งอยู่
กับพื้นเราควรนั่งลงขอ หากพบคนชรา นักปราชญ์จะให้ทานมาก
แต่หากพบคนตระหนี่ให้ทานน้อย ก็ไม่ควรพูดตำหนิออกไป ไปขอต่อ
ที่อื่นก็ได้ หากพบหญิงสาวควรเรียกเธอว่า “น้อง” หากมีอายุมากแล้ว

ควรเรียก “แม่เฒ่า” หรือ “ห้วนาย” หากพบชายชราควรเรียก “ห้วนตา” หากพบขุนระหว่างทางควรเรียก “จอมเจ้า” พยายามขออาหารให้พอไว้รับประทานทั้งมือเช้าและเที่ยง ไม่ควรเงินอายที่จะขอต่อให้เขาขู่ให้กลัวก็ไม่ควรกลัว เมื่อขอได้แล้วควรแบ่งปันให้เพื่อนฝูงรับประทานร่วมกัน

ไม่ควรนินทา ตำหนิ หาเรื่องทะเลาะวิวาทซึ่งกันและกัน
ไม่ควรประมาทเพราะอาจพลาดได้ทุกขณะ

ป่วนให้กลัวที่จะไปให้คนไม่ดีมาเกือหนุนเรา อาจจะเป็นหนทางให้เราทำบาปจนไปตกนรกได้

ถึงแม้จะไม่มีเท้าแต่เคลื่อนไหวไวราวกับม้า นกและไก่ไม่มีนมแต่ก็เลี้ยงลูกจนโตได้ แมงมุมไม่มีกระดูก แต่ก็รู้จักเอาใยผูกเป็นยั้งหุ้มห่อตัวเอง

โพธิสัตว์เคยรักษาศีล ๔ จึงได้ตรัสรู้ (ขาดข้อห้ามสุรา)

ปู่ได้เตือนหลานว่าใครไม่ปฏิบัติตามที่ป่วนสอนและใครที่ไม่รู้จักเรื่องกาพย์ป่วนหลาน จะดำเนินชีวิตไปโดยผิดพลาดอย่าง เช่น นิทานชาดกมาเล่าเรื่องหนึ่ง เนื้อเรื่องมีอยู่ว่าสามีภรรยาคนหนึ่ง เก็บลูกฟักพอนเอามาเลี้ยงดูอย่างดีราวกับลูก วันหนึ่งทั้ง ๒ ไปป่า ภูเขาแอบเลื้อยเข้ามาในเปลกัตุลูกน้อยตาย ฟักพอนได้กัตุตายแล้วคาบไปเผาไฟทั้ง ๒ กลับมาเห็นเลือดเปรอะปากฟักพอนและเห็นลูกของตนตายเลยเข้าใจผิดว่าฟักพอนกัตุลูกตายทำให้ฟักพอนถูกตีตายทันทีต่อมาทั้งทั้ง ๒ เห็นซากงูเห่าในเตาไฟจึงค่อยเข้าใจว่าฟักพอนไม่ใช่ตัวการกัตุลูกพวกเขาตาย ทั้ง ๒ เสียใจที่เสียทั้งลูกเสียทั้งฟักพอน

วันคือผ่านไปอย่างรวดเร็ว พอตะวันตกดินควรทำอาหารและรับประทานเสีย ไม่ควรคิดเรื่องเล่นสนุกอยู่อีก รับประทานอาหารเสร็จแล้วให้หางานทำ ผู้หญิงควรหาไหมผูกฝ้าย ผู้ชายควรทำงาน

จักสาน ไม่ควรพุดจาส่งเสียงเอะอะ ควรปิดประตูเรือนเอาไว้ ประตูรั้ว
ก็ไม่ควรไปเปิดไว้ ควรระวังไม่ให้คนมาวางเพลิงเผาบ้าน

เวลาพราชาควรพุดจาสรรเสริญ ตัวราชาเองควรจัดหาทหาร
ดูแลตอนกลางวัน กลางคืนโดยพวกหนึ่งไปยืนเฝ้าข้างล่าง หูคอยเงี่ย
ฟังเสียงเรียกจากเจ้านาย ควรตระเตรียมอาวุธไว้ให้พร้อมมือ เวลาคน
เห็นจะได้หวาดกลัว

ควรปิดกวาดดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือนอยู่เสมอ
อย่าให้เตาไฟรก ควรหยิบถ้วยมาใส่ข้าวเหนียวแช่น้ำเอาไว้พร้อมทั้ง
บริกรรมคาถาเศรษฐีให้ข้าวเพิ่มพูนขึ้น

ก่อนนอนควรกราบไหว้พระรัตนตรัย พระอินทร์ พระพรหม
พระแม่ธรณี ก่อนหลับตาลงควรตั้งจิตถึงท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ ให้มา
รักษาตน กำหนดลมหายใจเข้าออกพร้อม ๆ กับบริกรรม พุทโธ ฮัมโม
พอตื่นขึ้นมากควรพับเก็บชุดเครื่องนอนให้เรียบร้อย เวลาทำธุระเสร็จ
แล้วควรแฉะกราบไหว้พระธาตุเจดีย์แล้วช่วยทำความสะอาดด้วย

เวลาดามักดำคนนอนตื่นสายให้ชีวิตตกต่ำลง พออายุได้ ๑๔
ขวบขึ้นไปไม่ควรนอนตื่นสายแล้ว หากตื่นเข้าพระอินทร์ พระพรหม
จะอวยพรให้มีอายุยืนยาวถึง ๑๒๐ ปี ฐานะร่ำรวย ฉะนั้นไม่ควรเอา
แต่นอน เห็นคนทำอะไรก็ใช่ว่าควรทำไม่ดีเช่นเขา ควรตื่นเข้า
ลูกขึ้นใส่บาตร บูชาพระรัตนตรัย

หากพบคนยากไร้มาขอทาน ควรให้ทานไปตามกำลังทรัพย์
ของตน หากให้ทานต่อภิกษุสามเณรจะได้บุญมาก ต่อไปจะมีบิรวาร
มากมาย

คนฉลาดจะจดจำคำสอนของปู่ได้อย่างครบถ้วน แต่คนไม่ดี
จะจำความได้น้อย

ปู้ยังได้สอนศีล ๔ ข้อแก่หลานโดยยกนิทานมาประกอบ

ศีลข้อที่ ๑ ปู้สอนว่าการฆ่าสัตว์เป็นบาป จะทำให้ตามล้างตามผลาญเอาชีวิตกันและกันโดยเล่าว่า เมื่อพระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ วัดเชตวัน กรุงสาวัตถีได้พบสองสามีภรรยาคู่หนึ่ง ถูกลูกนางยักษ์จองเวรตามจับลูกกินเนื่องจากภรรยา กับนางยักษ์เคยก่อกรรมทำชั่วร่วมกันมา ตั้งแต่ในอดีตชาติ ลูกชายคนเดียวของตระกูลร่ำรวยซึ่งมารดาอยากเลือกเฟ้นผู้หญิงที่จะมาเป็นลูกสะใภ้เอง แต่ลูกชายกลับไปถูกใจหญิงชื่อบุณยานได้ มารดาจึงต้องสว่สนผู้หญิงคนนั้นมาให้ลูกชาย อยู่กินกันมาก็ไม่ท้องสักครั้งทำให้มารดาได้บ่นว่าลูกสะใภ้ ลูกสะใภ้จึงไปหาภรรยาน้อยมาให้สามี เพื่อจะได้มีสายเลือดสืบสกุล ต่อมาภรรยาหลวงเกิดคิดได้ว่าหากภรรยาน้อยมีบุตรตนเองจะหมดความหมาย เมื่อภรรยาน้อยตั้งครรภ์ได้ ๓ เดือนก็ถูกภรรยาหลวงวางแท้งลูก ตั้งครรภ์ครั้งที่ ๒ ภรรยาน้อยก็ถูกกลั่นแกล้งดังเดิม ต่อมาตั้งครรภ์ครั้งที่ ๓ ได้ ๗ เดือนถูกวางยาแท้งลูกอีกเช่นเคย แต่คราวนี้ตายทั้งลูกตายทั้งแม่ ก่อนสิ้นใจภรรยาน้อยได้ผูกพยาบาทไว้ สามีโกรธภรรยาหลวงมาจนซอมเธอตาย ในชาติต่อมา ภรรยาน้อยเกิดเป็นแมว ภรรยาหลวงเกิดเป็นแม่ไก่ แมวแอบคาบไข่ไก่ไปกิน ๒ ครั้ง พอตั้งท้องครั้งที่ ๓ แมวจับทั้งแม่ไก่ทั้งไข่ไปกิน แม่ไก่จึงผูกพยาบาทไว้ ในชาติต่อมา ภรรยาหลวงเกิดเป็นเสื่อ ภรรยาน้อยเกิดเป็นแม่กวาง กวางตกลูกออกมา ๒ ครั้ง ก็ถูกเสื่อจับลูกกิน พอตั้งท้องครั้งที่ ๓ เสื่อจับแม่กวางไปกินด้วย แม่กวางจึงผูกพยาบาทไว้ ในชาติต่อมา ภรรยาน้อยได้เกิดเป็นนางยักษ์ภรรยาหลวงได้เกิดเป็นลูกสาวคนรวยแห่งกรุงสาวัตถี ต่อมาแต่งงานไปโดยสร้างเรือนหออยู่นอกเมือง พอหญิงสาวตั้งครรภ์และคลอดลูกชายคนแรกแล้ว ยักษ์แปลงกายเป็นคนและมาขออุ้มลูกไปฝึกกินต่อหน้าต่อตาหญิงสาวและสามีทั้งลูกคนแรกและลูกคนที่ ๒ พอตั้งครรภ์ครั้งที่ ๓ หญิงสาวได้เข้าไปคลอดลูกที่บ้านแม่ในเมือง เมื่อ

ลูกน้อยอายุได้ ๒ เดือนทั้ง ๒ สามิภรรยาจึงเดินทางกลับมาข้างระหว่างทางได้มาถึงริมสระใหญ่ใกล้วัดเซตวัน พระพุทธเจ้าได้พาทั้ง ๒ ส่งถึงบ้าน ความผูกพยาบาทที่ภรรยาหลงและภรณาน้อยได้จองเวรซึ่งกันและกันไว้หมดลง เพราะการไกลเกลี่ยของพระพุทธเจ้า

ศีลข้อที่ ๒ ปūsอนว่าอย่าโลภโมโหสันเอาของคนอื่นมิฉะนั้นชีวิตจะไม่มีความสุข มีแต่ความตกต่ำ โดยปūsอนิทานเรื่องหนึ่งประกอบซึ่งเนื้อเรื่องมีอยู่ว่า มีชายคนหนึ่งยืมเงินคนอื่นไปลงทุนค้าขายในต่างแดนโดยได้เขียนกรรมธรรม์ (สัญญา) และสาบานว่าเมื่อครบ ๑ ปี จะนำเงินมาคืน ทว่าเมื่อครบ ๒ ปียังไม่มาคืนให้ เงินต้นรวมกับดอกเบี้ยที่อกเงยขึ้นตามเวลาที่ผ่านไปทำให้สมบัติมีอยู่ไม่มากพอใช้หนี้ เตือดร้อนถึงครอบครัวทำให้ภรรยาและลูกถูกริบมาขัดดอกทั้งที่ภรรยาและลูกไม่ได้ทราบเรื่องที่สามีไปยืมเงินเขาเลย บาปกรรมได้ตามสนองสามิโดยเมื่อตายลงก็ตกนรก สามิตกนรกได้ ๗ ปีเป็นเปรตมีแต่โครงกระดูก ไม่มีเนื้อหนังมังสา นายกุมภณทัได้พาเขาไปหามบาล ยมบาลได้ไต่ถามว่าเขากู้เงินจำนวนเท่าไรและกู้เลยกำหนดการส่งเงินคืนมานานเท่าไร เปรตเล่าว่ากู้มา ๙ ชั่ง เมื่อครบ ๑ ปีที่ต้องไปชำระหนี้ได้นำสินค้าลงเรือกลับมาแต่เรือล่ม สินค้าจมน้ำหมดจึงไม่กลับบ้านไปหาภรรยาและลูกแล้ว เขาหนีหนีไปอาศัยอยู่ในเมืองห่างไกลเพื่อที่เจ้าหนี้จะได้ตามหาไม่พบ เปรตขอว่า เมื่อตนใช้กรรมเสร็จขอให้ได้ไปเกิดเป็นคนแล้วจะทำนุบำรุงศาสนา ยมบาลเรียกเหล่ากุมภณทัให้เอาเนื้อหนังมา ๑๑ ชั่งขนาดเท่ากันโดย ๗ ชั่ง ให้รอภรรยามาปะเป็นเนื้อหนังให้ อีก ๓ ชั่งให้รอลูกมาปะให้และอีกชั่งหนึ่งที่เหลือให้เปรตปะเอง ต่อมากุมภณทัพาเปรตมาเกิดเป็นคน แต่ได้เกิดเป็นทาสของพี่น้องภรรยาเก่า มีหน้าที่ตำข้าวตักน้ำ ล้างสิ่งของที่แจกทาน เปรตเกิดเป็นทาสอยู่ ๗ ขาดิ ถึงได้มาเกิดเป็นคนร่ำรวย

ศีลข้อที่ ๓ ปู้สอนว่าไม่ควรเข้าใกล้ ยุ่งเกี่ยวกับภรรยาผู้อื่นโดย
 ปู้ได้ยกนิทานมาประกอบและเนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ชายพเนจรขี่เรือยนต์
 ลิงค์ใหญ่คนหนึ่งเร่ร่อนขออาหารชาวบ้านไปทั่ว ภริยาเจ้าเมืองได้พบ
 เข้ามีความกำหนัด พาไปจัดหาที่พักและอาหารให้เขาเป็นอย่างดี
 แต่พอตกกลางคืนนางก็ป็นเชือกลงมาหาและเป็นชู้กัน จากนั้นนางได้
 สั่งให้เขาไปพักที่โงง (คือเรือนที่อยู่ของเจ้าเมืองถ้าหากเป็นเรือนที่อยู่
 ของคนธรรมดาจะเรียกว่าเฮือน) และนัดแนะว่าอีก ๗ วันให้เขามาหา
 ใหม่ แล้วนางได้รับขึ้นไปอาบน้ำทำความสะอาดร่างกาย ตลอด ๓
 เดือนที่นางคบชู้นั้น เจ้าเมืองไม่ทราบเรื่องเลย แต่เมื่อนางรู้ตัวว่า
 ตั้งครรภ์ก็ได้ไปหลอกเจ้าเมือง เจ้าเมืองมอบบ่าวไพร่ให้จำนวนสิบ
 หมู่บ้านเพื่อคอยเฝ้าดูแลรับใช้นาง เมื่อนางตั้งครรภ์ได้สิบเดือนชาย
 เรือยนต์เข้ามาหานางแต่ลึงค์กำลังเป็นโรคเน่าเฟะขึ้นหนอง หนองได้
 เจอะไปถึงหัวใจจนเขาตายลงไปตกนรกเวจีและพบกับชายเรือยนต์นั้น
 ทั้ง ๒ โผเข้ากอดกัน นายกุมภภณท์จึงเอาเหล็กสวมคอทั้ง ๒ ไว้ด้วยกัน
 ทางฝ่ายเจ้าเมืองโศกเศร้ามาก จัดพิธีศพให้นางอย่างยิ่งใหญ่ บำเพ็ญ
 ทานหวังให้นางได้รับส่วนบุญส่วนกุศล เวลาผ่านไป ๓ เดือนจึงเผาศพ
 นาง เจ้าเมืองตั้ง เจ้าเมืองตั้งจิตอธิษฐานว่าแม้เกิดชาติหน้าขอให้ได้เกิด
 เป็นสามีภรรยากันอีกทว่าบุญกุศลส่งไปถึงนางแต่ไปถึงพระอินทร์
 เทวดาได้แบ่งบุญเป็น ๓ ส่วน และได้แบ่งลงไปอีก ๓ ส่วน แล้วเอา
 หนึ่งส่วนส่งไปให้นาง หลังจากตกนรกได้ ๗ ปีทิพย์ นางได้รับผลบุญก็
 ได้ไปเกิดเป็นมนุษย์แต่ชายชู้ยังตกนรกอยู่อีก ๗ ปีทิพย์ เจ้าเมืองอายุ
 ยืนยาวถึง ๑๒๐ ปี จึงสิ้นบุญลง ท่านได้ขึ้นสวรรค์ไปพบพระอินทร์จึง
 ถามหาภริยาของท่าน พระอินทร์ได้เล่าให้ฟังว่า นางเคยแอบเล่นชู้เมื่อ
 ตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ ชายชู้นั้นได้ตกนรกใช้กรรมอยู่ ภริยาเจ้าเมืองไป
 เกิดเป็นทารกในครุฑแต่แท้งเสียก่อน นางจึงกลายเป็นผีอยู่ในป่าช้า
 นอกเมือง เมื่อพบคนรวย นางได้พยายามเข้าไปใกล้หวังอาศัยท้องเกิด

แต่คนรวยได้ขยับหนีนางไปโดยที่เขาไม่รู้ตัว เมื่อพบคนยากไร้นั่งร้องไห้อยู่ นางได้เข้าทักเกิด แต่พอคลอดออกมาถูกเด้านมของมารดา อุดจุมกตาศาที่ตอนทีนอนหลับกันอยู่โดยที่มารดาก็ไม่รู้ตัวพ่อแม่ นางที่ยังไม่รู้ตัว แต่ในขณะนั้นกำลังนอนฝันไปว่า รือเรือนมาจุดบั้งไฟน้อย ๒ สามีกรรยาพากันแก้อาหาร่ายรำกันอย่างสนุกสนาน พอตื่นเข้าขึ้นมาพบว่าลูกน้อยสิ้นใจแล้ว ทั้ง ๒ พากันไปฝังไว้ที่ป่าช้า แต่วิญญาณยังติดตามมาขอเข้าเกิดในครรภ์อีกครั้ง เมื่อนางเติบโตใหญ่ได้เป็นคนสวย สดงดงามขยันทำงาน ช่วยทำนุบำรุงศาสนา บาปเวรจึงหมดไป

ศีลข้อที่ ๔ ปู้สอนให้ขโมยสมบัติของผู้อื่น โดยปู้ได้เล่านิทาน ประกอบเนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ชาวชนบทหาบสินค้ามาขายในตลาด มีพวกบอกทางว่าให้มาขายในบริเวณหนึ่ง แต่พอเจอพวกที่บอกทางก็แอบมาขโมยของไป พวกเขาร้องหาขุนกวาน (เจ้าหน้าที่บ้านเมือง) คนที่แอบขโมยกลับหลอกกว่าเป็นบ้านที่อยู่ใกล้ ๆ เอาไป แต่พวกเขาไปหาสินค้าก็ไม่พบ ชายหญิงที่พากันขโมยของเขาตายไปก็ตกนรกเป็นเวลา ๓ ปี เมื่อได้มาเกิดกลายเป็นคนคอกพอเพราะเหตุที่เคยขโมยคนอื่นมา

ปู้ได้พยากรณ์ไว้ว่า ต่อไปวันเดือนปีจะสั้นลง จิตใจคนจะตกต่ำลง การไปทำลายความรักของชายหญิงที่รักกันและหมั่นหมายกันไว้ บาปกรรมจะมีมากต่อคนที่แย่งชิงมา

ปู้ยังได้เล่าอีกว่า มีขุนคนหนึ่งได้พุดจายูแย่งให้เกิดความแตกแยกขึ้นในบ้านเมือง เมื่อตายไปได้ไปตกนรกอยู่ได้สาปีแล้วจึงกลายมาเป็นเปรตลีนยาว ๓ วา เขาเออลิ้นตักดินมาถมที่ที่ไถ้นไม้ใหญ่ ถมที่รอบพระธาตุ ถมที่บริเวณที่อยู่ของยมบาล ถมหนทางไปไหว้พระธาตุ ต่อมาได้เกิดเป็นคนแต่ก็เป็นคนบ้า พี่น้องไม่สนใจใยดี พออายุได้ ๑๕ ก็ตายลง ในชาติต่อมาก็ได้เกิดเป็นไพร่ทาส

จากการศึกษาเรื่องปู่สอนหลานนี้ได้พบว่า กวีได้รวบรวม คำผญาภาษิตที่มีอยู่ในท้องถิ่นแล้วนำมาร้อยกรองเป็นเรื่องราว คำสอนจึงเน้นไปในระบบศีลธรรม และสอนครอบคลุมไปหมด อาทิ เช่น ความประพฤติ การคบคน การครองเรือน การพูดจา และโทษของการจองเวรกัน ดังนี้

๑. สอนการเลือกคู่และการครองเรือน

ได้เมียผู้ดีเหมือนสบโงกาง เมียเป็นนางผั่วนุ่งผ้าใหม่
 นาแย้งใหญ่กล้าซ้ำแย้งเหลือ ได้เมียบดีเหมือนสบเถ่เหล็ก
 เมียปากเก็กเก็กผั่วนุ่งผ้าพร้อย นาแย้งน้อยกล้าซ้ำบ่พอ ฯ

๒. สอนให้เรียกและเคารพบุคคลต่าง ๆ

พบบาทหล้าแม่นคนหญิงสาว โนมพอพราวเพียงโตเอ็นน้อง
 อยู่ในห้องแต่พอประมาณ ให้หลานเอ็นแม่เถ่าห้วนาย
 พบคนชายหัวขาวหัวหงอก ปู้บอกไว้ให้เอ็นหัวตา
 พบพระยาให้ว่าจอมเจ้า ฯ

๓. สอนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม

ตั้งเที่ยงไว้มีศีลสี่ตัว บ่ฆ่าสัตว์มากินกับเข้า
 ของมีเจ้าบ่ได้ข่มเหง เมียของเขาบ่ได้จับต้อง
 บ่เกี่ยวข้องคำลายตัวพราง ศีลสี่ตัวอันนี้เป็นเค้า
 ปู้สิเว้าชักออกในธรรม ให้ลูกหลานจื่อไว้ในอก ฯ

๔. สอนลูกหลานให้ไหว้พระก่อนนอน

เข้าไปนอนให้ยอมือนบ จบเพทว่าพุทธังธัมมัง
 สิ่งขงนั้นแม่นแก้วทั้งสาม ผู้เพ็นงามอินทร์พรหมอยู่ฟ้าฯ

๕. สอนลูกหลานให้รู้จักการให้ทาน

เขียนลูกเข้านั่งข้าวใส่บาตร	บูชาอาหาหาแก้วทั้งสาม
ในอาสามสถานพระเจ้า	ในเค้าไม้ต้นใหญ่โพศรี
ในเจดีย์พระธาตุแก้ว	ในบ่อนอยู่เทิงหัวโตนอน
ลางเทือหลอนพ่อคนทุกข์ใช้	เพิ่นขอได้เจ้าให้ทานไป
ตามนิสัยของโตมื่นน้อย	บาดสุดส้อยแมนสามเณร
มหาเถรเถรตนใหญ่	หมูกาไก่อเป็นกาเป็นเค้า
ให้ทานเข้าประเสริฐหนักหนา ฯ	

๖. สอนในเรื่องการพึ่งพาอาศัยกันเช่น

อยู่ยากันมีคุณพันสิ่ง	คุณหนึ่งนั้นข่มน้ำพายเรือ
คุณหนึ่งนั้นเห็นเสือเ็นบอก	คุณหนึ่งนั้นควายคอกขานา
คุณหนึ่งนั้นวจากาามเหตุ	คุณหนึ่งนั้นจบเพทศรुบา
คุณหนึ่งนั้นราชาศใหญ่	คุณหนึ่งนั้นได้ไต่หนทาง
คุณหนึ่งนั้นได้วางของฝาก	คุณหนึ่งนั้นได้ฝากยมของ ฯ

๗. สอนในเรื่องการพูดจา

เว้าแหกบ้านมันบมี่เรื่อ	เว้าแหกเมืองมันจักสุญเศรร้า
ถึงศาลาอย่าจาเมียท่าน	ความฮู้น้อยอย่าผ่านคองเมือง
เงินเต็มถงอย่าได้อวดอ้าง	ผู้เพิ่นกว้างมีมากกว่าโต
ใจโมโหพาโลมักมาก	ปากไปก่อนมันฮู้เป็นกรรม
บ่เฮ็ดนำมันฮู้เป็นบาป	บ่ราบพาบเมื่อหน้าเมื่อหลัง
เพิ่นซังโตมันเทียไปเว้า	บ้านสุญเศรร้ามีเฒ่าหลายคน ฯ

๘. สอนผู้เฒ่าผู้แก่

แนวคนเฒ่า	ใจเบาเคียดง่าย
ใจดีจิงบักฝ้าย	ใจฮ้ายดั่งบักตูม
लगเฒ่าพุ่มพุ่มป้อย	กลางคืนแต่ก่อนไก่อ
เอาแต่ความขี้ฮ้าย	มาให้ลูกหลาน
लगเฒ่าพาโลลั่น	พาโลโลกลาย
คนหลายกะด่าป้อย	คนหน้อยกะใส่เวร
लगเฒ่าเป็นคนดื้อ	หัวขาวจนพอน
ยังฮ้อนเลาะฮ้อนเล่น	เชิงซู้สวาทกาม
लगเฒ่าเฮฮันดิน	คือกระบวนสาวบ่าว
กระดุกสิเข้าหม้อ	บ่ทันหู้เมื่อคิง
लगเฒ่าตึงโตได้	ไปมาดินด้าวๆ
ตาขุ่ปานน้ำข้าว	กะกุ่มเว้าปานบ่าวสาว
लगเฒ่าหัวขาวแล้ว	แอวกะแงนดากกะแอน
ยังเหล้าปะแลนดิน	ทางเดินบ่เบิ่งโต
लगเฒ่าโมโหฮ้าย	เหลือตายตั้งแต่จ่ม
บ่ทันคิดถั่วฉนวน	กุ่มตัมตั้งแต่หลาน
लगเฒ่าเป็นคนเฒ่า	เอาแต่หลานไล่แต่ไก่อ
วัดวาบ่เข้าไกล	หันหน้าเข้าแต่ดง
लगเฒ่าหลงลืมเฒ่า	มัวเมาว่าแต่หนุ่ม
แงแหวนหัวยุ่มๆ	กุ่มเอ้แต่แต่งโต
लगเฒ่าวาจาต้าน	คำไต่ตั้งแต่ด่า
หน้าบ่ทันได้ล้างกุ่ม	ป้อยตั้งแต่หลาน
लगเฒ่าเป็นคนเฒ่า	กินกอยป้อยเก่ง
กินบอนปากแองฮ้อน	ดีฮ้ายบ่รำเพอ

นางเฒ่าเป็นคนเฒ่า	ทำการ (ทำงาน) บ่ทันเพิ่น
บาดว่าคั่นเข้าส้วม (เข้าห้อง)	แนวนั้นผันลื่นเขา
นางเฒ่าเป็นคนเฒ่า	ศีลธรรมบ่ได้ห่อ
คล้าอยู่ใต้ท้องน้อย	ศีลห้าบ่คณิง
นางเฒ่าเป็นคนเฒ่า	หัวขาวจนปากฟาว
ศีลธรรมบ่ได้ไว้	เทียวเข้าตั้งแต่ส้วม ฯ

ภาพย์ปูสอนหลาน จึงเป็นลักษณะการรวบรวมสุภาษิตที่มีอยู่เท่าที่จะหาได้มาร้อยกรองให้เป็นหมวดหมู่ โดยสมมติว่าเป็นคำสอนของปู่ที่สอนหลานเมื่อหลานเริ่มเจริญวัยแล้ว ในตอนท้ายเรื่องได้ยกอุทาหรณ์เรื่องเมียน้อยกับเมียหลวงมาประกอบเพื่อชี้ให้เห็นถึงการจ้องแค้น (นำมาจากธรรมบทภาคที่ ๑ เรื่องกาลียักขณิ) ในตอนเริ่มเรื่องนั้นก็ได้กล่าวถึงผู้ประพันธ์ไว้ด้วยคือพระพุทโธษาจารย์ (เป็นพระเถระอยู่เมืองล้านช้าง แต่งในปีมะเส็ง พ.ศ.๑๒๖๗) และบอกว่าเค้าเรื่องเรื่องนำมาจากคัมภีร์ “ทีฆนิกาย” พุทโธษาจารย์นักปราชญ์ฉลาดเห็นในครองหมั้นหมองภรรยา จึงกล่าวภาพย์กล้ำไว้ทำสอนหลาน นิทานบ้านนอกด้านบอกคัมภีร์ทีฆนิกายบอกหลายนิเทศในเขตสงสารฝูงลูกหลานจือจำไว้

กาพย์หลานสอนปู่ ในปัจจุบัน สามารถหาเอกสารโบราณ เรื่องกาพย์ปู่สอนหลานได้จากสถานที่ต่าง ๆ เท่าที่พอสำรวจได้ ดังนี้

๑. ฉบับวัดกลาง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เขียนด้วยอักษรธรรมอีสาน ลักษณะเอกสารเป็นฉบับล่องชาด (ทาสาดแดงสลักทองที่สันด้านข้างโบราณ) จำนวน ๑ ผูก (๒๔ ใบลาน) สำรวจเมื่อ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๗

๒. ฉบับวัดมหาชัย ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบที่เป็นผูกเดียวกับเรื่องพระเจ้าใช้ชาติ เขียนด้วยอักษรไทยและอักษรธรรมอีสาน ลักษณะเอกสารเป็นฉบับลานดิบ ที่สันโบราณไม่ทาสีแต่อย่างใด จำนวน ๒ ผูก และพบที่เป็นผูกเดียวกับเรื่องหลานสอนปู่ เขียนอักษรธรรมอีสาน ลักษณะเอกสารเป็นฉบับดิบ จำนวน ๑ ผูก (๒๒ ใบลาน) สำรวจเมื่อ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๒

๓. ฉบับวัดสงฆาฮาง บ้านสงฆา ตำบลเหล่าบก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี เขียนด้วยอักษรธรรมอีสาน ลักษณะเอกสารเป็นฉบับชาดทึบ (ทาสาดแดงตลอดสันด้านข้างโบราณ) จำนวน ๒ ผูก แนบไประกันธรรมดาไม่มีลวดลาย สำรวจเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ.๒๕๒๗

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ มูลนิธิส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นสื่อรวมเล่มชื่อ "กาพย์ปู่สอนหลานและหลานสอนปู่"

ภาพย์ปู่สอนหลาน

นโมนมา
 ยอดให้นาโถ
 เห็นบ่อนนิทาน
 ขอได้ปัญญา
 เหมือนสร้างสำเภา
 น้ำใหญ่คงคา
 ข้ามผ่านสมุทร
 อืดเมืองโลก
 ไปด้วยโมหา
 อยาได้แวนหลาย
 อยาเลือนข่มเหิง
 ภายซ้อย
 ผู้ข้าซอมเห็น
 อุตสาหหน้า
 พุทธโฆษา
 ฉลาดเห็นครอง
 จิงกล่าวภาพย์กล้า
 นิทานบ้านนอก
 ที่ขนิทาย
 ในเขตสงสาร
 ไผจื่อได้เมื่อนายอมยีน
 เชื่อนั่งต่าอย่าได้นั่งสูง
 ปู่สั่งแล้วหลานหล้าจื่อจำ
 อย่าอวดอ้างความฮู้บถาม
 มักเหล้นซู้ให้ถามดอมเมีย
 ใจใส่องกันแล้วจิงไป
 ไพรบ่พร้อมแปลงบ้านบ่เป็น

วันทาซาบไหว้
 ภิญโญปางก่อน
 ขอวานวอนไหว้
 เมตตาแผ่กว้าง
 เอาไปชีข้าม
 เกตรายาวยาน
 สุดขอบชมพู
 เห็นคนทุกชีโคก
 โลภามักมาก
 อยาใหญ่กว่าเพื่อน
 เต็งคนผู้น้อย
 ส่วนฮอม
 มีใจอืด
 ผู้ข้าชื่อว่า
 อาจารย์นักปราชญ์
 หม่นหมองภายใน
 ไว้ถ่าสอนหลาน
 ด่านบอกคัมภีร์
 บอกหลายนิเทศ
 ผุ่งลูกหลานจื่อจำเอาไว้
 หลัวและพินอย่าเอาฮอนั่ง
 เชื้อลูกตาให้ยาปานแก้ว
 ทำเป็นขุนให้มีใจกว้าง
 ความโตงามถามขุนผู้ฮู้
 มักเป็นเพียให้ถามพิน้อง
 ไม่ถ่าเตียวล้อมฮั่วบ่ไขว
 เพินเห็นโตอย่าอำเชิงไว้

บาทโทษต้องมันปลิ้นใส่โต
 อย่าเทียบแท้ฝูงนี้บ่ดี
 จวนกินเปื้อนอย่าไว้ในเฮือน
 มันจักเป็นล่องค่อง
 น้ำเต็มไหมอดไฟไปได้
 การจำตัวหาไฟไปได้
 เมียกับผัวอย่าทำใจเชื่อ
 ความโมหังมันมาเล่นต้อง
 เพิ่นเที่ยวหาอย่าได้เขี้ยวคำ
 เขาควายโตนอย่าเฮ็ดด้ามพรา
 คนใจเปื้อนอย่าเอาเป็นมิตร
 อัครรรยปัญญาถ้วนหน้า
 ป่วนหลานเอ๋ย
 ป่วนหลานเอ๋ย

ความฮู้น้อยอย่าผ่านครองเมือง ผัวเพิ่นยังอย่าซ้นเป็นซู้
 ไผ่ซ้นสู่ล่งสู่อบาย
 ป่วนแล้วหลานหล้าจ้อจำ
 ซู้เขี้ยวข้างพินซ้นอย่าเหลียว
 คิดซู้ซ้นดีแล้วจึงนอน
 คิดฮู้ซู้คำป่วนสั่งสอน
 เพิ่นเคียดแล้วอย่าได้กล่าวไญ
 ซ้างเพิ่นย้อยให้หลีกแต่ไกล
 คิดบ่ถ่องให้มันเพียรถาม
 กบเขียดฮ้องต้องหัวใจ
 เห็นแม่ฮ้างเขาจึงถามหา
 คิดพินพิบ่แม่นความเดียว
 ฮอกไต้ไม้ลิงเต็นไต้ขอนแก่น
 ลิงโตนหนีซ้นนี้ฮ้ำฮ้อง
 ของศัตรูให้ดูปานแก้ว

ใจพาลอย่าหามาเปรียบ
 ซาลักหนืออยู่เอาหลายเทื่อ
 คนใจเปื้อนอย่าเป็นพี่น้อง
 คือเกี้ยวสองคม
 เพิ่นนังให้โตอย่านั่งหัว
 ฝูงเพื่อใกล้เขาบ่มีกลัว
 บาทलगเพื่อมันเปื้อใจจง
 พินและน้องบ่แม่นใจเดียว
 ไปทางต่ำในป่าดงหลวง
 ทั้งสาดคล้าอย่าได้ปูเฮือน
 ทูจรีตมิสี่สามอัน
 ครันพินขวานให้เหลียว เบ่งฟ้า
 ครันยงหน้าเหลียว เบ่งปลายปิ่น
 เถิงศาสาอย่าจาเมียท่าน ๆ

ตายเกิดมาเป็นเวรบ่แล้ว
 ทำอันใดใส่ใจอันนั้น
 เทียวทางไกลเหลียวเหลียวหน้า
 หัวเฮียงหมอนอย่าวอนหาซู้
 นอนยามหนาวถอดสาวเพ็งเกียด
 ไฟลามลูกอย่าเอาผอยมาอ้อย
 เสี่ยงสะเนดั่งกว่าเสี่ยงฆ้อง
 ความมัวหมองอย่าถามผู้เคียด
 สาวซูชายเสียตายแต่ต่าง
 ความไกลตาให้ฟังดูถี่
 เทียวสงสารมันเวียนวงคอบ
 จอนพอนไต้ฮั่วหมี่หมั้นบ่ตึง
 เตาะต้อยต้อยหนีซ้นเมื่อกู
 ความหมุ่นนี้แล้วด้วยปัญญา

อีกเมียโตให้อีกลูกตา	อีกนาโตให้อีกพ่อบ้าน
ใกล้หัวล้านอย่าด่านกะชุม	เพิ่นห่มโตอย่าโง่ทางต่าง
ย่างกลางบ้านอย่าคาดเครื่องหลาย	กรายพระสงฆ์ยอมมือนบไหว
เคี้ยวหากแล้วเอานวดสี	ได้เมียผู้ตีปานแก้วคุณล่าง
ได้เมียผู้ช่างปานแก้วคุณเฮือน	ได้เมียผู้บิดเบียนปานกุ่มหมูในคอก ฯ
ได้เมียผู้ฟอกปานแก้วไม้ทางปลาย	เป็นคนชายอย่าสู้ชายไชย
อย่าได้เฮ็ดโจดโลด	ดั่งข้าชายโฉม
อย่าได้เฮ็ดโลงโหงเสมอคนผีบ้า	อย่าได้เฮ็ดจั่วเจี้ยเสมอข้าหลงทาง
เถียงยาวคำอย่านั่งหนทาง	เด็กกลางคีนอย่าสู้เทียวบ้าน
เข้าเถื่อนกว้างเลี้ยงหมู่หมูหมา	ตกหมูชุมช้อยขุนเกือม้า
ตกหมูข้าช้อยข้าพายไซน	ตกหมูโจรช้อยหามไหเหล้า
ปู่เนอหลานเอย	เป็นคนเปรี้ยบนกเง่างอยหนอง
อย่าปูนปองนยกางขาวล่วน	บาทแก้วมันบ่มีเลิง
เป็นคนชายอำเพิงให้ถ่อง	เป็นดั่งจ้องหุบแล้วแดดมา
เป็นคนในโลกอย่าเทียมตันเตือ	มีหมากเอืออยู่ที่แคมชล
มันมีผลสุกแดงเอือเอือ	บ่หาเมื่อมันบ่หายาม
คนเทียวทางเห็นไกลยินอยาก	บายใส่ปากมันบ่มีหวาน
สับหวานคะขามเอือเอือ	หมากเดื่อนั้นดูอาดตกหนา
แมงมีมาเกิดในเหลื่อล้น	สุกแต่ตันเถิงเท้าฮอดปลาย
เป็นคนชายอำเพิงให้ถี้	อย่าได้เฮ็ดสั้นๆ จำจั้นบตี
อันบตีมีสามสี่ห้ามีเอือนบมีฝา นั้น	กะบตีหนึ่ง
มีนาบมีฮ้อง นั้น	กะบตีหนึ่ง
มีปล่องบมีฝาคัด นั้น	กะบตีหนึ่ง
มีวัดบมีสงฆ์ นั้น	กะบตีหนึ่ง
มีถุบมีบ่อนห้อย นั้น	กะบตีหนึ่ง
แคนดวงเดียวหมอลำพ้อฮ้อย นั้น	กะบตีหนึ่ง
ช้อยผู้เดียวเจ้าเอือนสิบกคน นั้น	กะบตีหนึ่ง
เอือลำเดียวไปใส่หมิดบ้าน นั้น	กะบตีหนึ่ง

ย้ายผอกพันมาเล่นซุนตอ นั้น กะบัดหนึ่ง
 เพิ่นบ่ขอโตเหล่มาให้ บาทให้แล้วค้างอยู่เอมเญม นั้นกะบัดหนึ่ง ฯ
 อันถ้อยมีห้าสี่สา เพิ่นบ่เอ็นโตหากมาขาน นั้นก็ถ้อยหนึ่ง
 เพิ่นบ่วานโตหากมาช้อย นั้นก็ถ้อยหนึ่ง
 เพิ่นบ่ให้โตซ้าลักเอา นั้นก็ถ้อยหนึ่ง
 บ่อนโตเซาพาโล่ซี้ใส่ นั้นก็ถ้อยหนึ่ง
 ตื่นมือเข้าซี้ใส่ทางหลวง นั้นก็ถ้อยหนึ่ง
 เว้าตักตวงว่าเพิ่นเป็นฮ้าย นั้นก็ถ้อยหนึ่ง
 ย้ายความเว้ายออย่างแด่โต นั้นก็ถ้อยหนึ่ง
 เว้าโมโยยกโตแหมขึ้น นั้นก็ถ้อยหนึ่ง
 เว้าขึ้นลั่นเฮ็ดหน้าบ่อาย นั้นก็ถ้อยหนึ่ง
 โตผู้ดำเว้าจุงผู้สูง บาทโตจุงมันซำบ่แล่น นั้นก็ถ้อยหนึ่ง
 โฮมเข้ากันมีสามสี่ห้า ท้าวกำพร้าหลายหล้าสี่ชาย
 อธิบายคำสอนกูปู่ ในฮู้ฮิตครองอยู่ครองกิน
 หลอนเป็นคนเป็นขุนกับเจ้า เฮือลำน้อยแอ้งฮั่วแอ้งเต็ม
 เกลือใส่ในแอ้งเค็มแอ้งจืด ลางเทือมีดลางเทือสองแสง
 น้ำบกแห่งมดได้กินปลา น้ำมากมาปลาได้กินมด
 กตเข้าหั้นมีห้าสี่สาม ผุ่งนงฮามจื่อจำเมื่อหน้า
 เป็นกำพร้าอย่าให้เพิ่นซัง ปลุกเคห์งอย่าให้ใกล้กว่าน
 ปลุกเฮือนฮ้านอย่าใกล้ทางหลวง บ่อนโตขวางอย่าได้ไปตอง
 ฮักพี่น้องผุ่งหมู่วงศ์ ฮักลุงตาอาว้าเชื้อโคตร
 เสือผ้าหม่ออย่าเลิกจากคิง ได้เมียผู้ดีเหมือนสบโถขวาง
 เมียเป็นนางผัวนุ่งผ้าใหม่ นาแอ้งใหญ่กล้าซำแอ้งเหลื่อ
 ได้เมียบดีเหมือนสบโถเหล็ก เมียปากเก็ก ๆ ผัวนุ่งผ้าพ้อย
 นาแอ้งน้อยกล้าซำบ่พอ ไปขอกินชู้วันเพิ่นเว้า
 เมียเข้าบ้านหมาเห่าแซว ฯ วันหนึ่งเมียวอนอย่ายิน

เฮ็ดกินอย่าคร้าน
เป็นคนขายอย่าสู้คิดไกล
เพิ่นทำบุญโตอย่าทำบาป
สาหัสเสียหายค่าโศกเศร้า
ให้ลูกหลานจ้อจำเอาไว้
เป็นคนในให้เขียนความอยู่
เฮ็ดขำงาเขาบ่มีอย่า
คนตาฟางให้หลีกมันก่อน
เพิ่นทวงแทนอย่าได้ไปต้อง
บ่อนบ่พอมันสู้ผิดแพก
เว้าแหกเมืองมันเป็นสูญเศร้า
แต่ละเมืองมีเจ้าผู้หนึ่ง
เงินเต็มถุงอย่าได้อวดอ้า
ใจโมโหพาโลมักมาก
บ่เฮ็ดนำมันฮู้เป็นบาป
เพิ่นซังโตหมั้นเที่ยวไปเว้า
อยู่หลายคนมันดีกว่าน้อย
อยู่นำกันมีคุณพันสิ่ง
คุณหนึ่งนั้นเห็นเสียเอิ้นบอก

คุณหนึ่งนั้นราชายศใหญ่
คุณหนึ่งนั้นได้วางของฝาก
คุณหนึ่งนั้นตีปองขอไซ้
ปู่พญาจาแต่พอเว้า
อันให้เพียงมีคุณพันเศษ

โตโตตั้งจาไปบทใหม่
เป็นอาภรณ์นิคมบ้านนอก
คุณเขามีนำกันฮ้อยสิ่ง
คุณหนึ่งนั้นไปกรายแจะจอด
คุณหนึ่งนั้นไปวอนขอเข้า

ครั้นเข้าบ้านอย่าด้านความอาย
เป็นบ่อนได้อย่าให้เสียคุณ
ไปอาบน้ำวังใหญ่สีขา
แล้วจึงเว้าคำบุญคำทาน
โผผู้ใดให้เว้าสับไป
เฮ็ดสู้หลู้เขาบ่มีอย่า
ไปเที่ยวบ้านให้เบิ่งหนทาง
บ่อนผู้ใหญ่อย่าได้ไปแทน
ของพิน้องอย่าได้ไปขอ
เว้าแหกบ้านมันบ่มีเอื้อง
งามแต่เข้าเฮ็ดนาสองเหมือง
ล้ากว่านั้นน้อยพ่อนกันลง
ผู้เพิ่นกว้างมีมากกว่าโต
ปากไปก่อนมันฮู้เป็นกรรม
บ่ราบพาบเมื่อหน้าเมื่อหลัง
บ้านสูญศรีเถ้าหลายคน
เว้าจ้อยจั้นมันอุ่นมันน้น
คุณหนึ่งนั้นขำน้ำพายเฮือ
คุณหนึ่งนั้นจบเพทครุบา ฯ

คุณหนึ่งนั้นได้ไต่หนทาง
คุณหนึ่งนั้นได้ปากยืมของ
คุณหนึ่งนั้นได้ใช้เบิ่งตา
เว้าจ้อยจั้นบอกแต่พอเคียง
ตั้งสังเกตมันยี้ดยาวไกล ฯ

หลานใหญ่แล้วให้จ้อคำสอน
อยู่ชอกเขตคราวเมื่อคราวคืน
คุณหนึ่งนั้นฝากซังกับควาย
คุณหนึ่งนั้นฮอดแล้วค่านอน
คุณหนึ่งนั้นไปเว้าขอเกลือ

คุณหนึ่งนั้นยืมเชื้อข้ามน้ำ
 บาทโตกรายเป็นทางหลายเส้น
 เป็นความงามบอกทางให้ชื่อ
 ตามวิสัยกายโตไปหน้า
 อธิบายป่วนสอนสั่งไว้
 ตาวันเย็นตกตำมาแล้ว
 ดอกไม้ซอนเทียนตามติดได้
 นบฮอดตัวอินทร์พรหมอยู่ฟ้า
 ทั้งฮ่มเงาบ่อนโตเขาอยู่
 คุณเพิ่มมือนันต์เหลือล้น

สัตว์โตโตหากมาเที่ยวท่อง
 ฝากอินทรียปละไว้มันฮุง
 เอาบุชานบหากุณแก้ว
 เมื่อจักไปให้ยกมือไหว้
 ขอให้มิฤทธิ์แก่กล้า
 ไปตามทางตาเหลี่ยมแนวป่า
 เกิดเทิงดินเห็ดดอกหว้าน
 ให้ย้อมมือขึ้นมาถึงคิ้ว
 เพ็นอยู่ดินให้เจ้านั่งเว้า
 ผู้ฉลาดเพ็นให้ทานหลาย
 เจ้าอย่าค้อยแคงปากแคงใจ

พบบาทหล้าแม่นคนหญิงสาว
 อยู่ในห้องแก้ฟอประมาณ
 พบคนชายหัวขาวผมหงอก
 พบพญาให้ว่าจอมเจ้า
 เห็นคนชายหัวกลายอย่าช้า
 อย่าถวิลลักหลอกเพ็นชู้
 อย่างินนาทิตีดยินวิบาท

คุณหนึ่งนั้นยืมข้าทั้งพาย
 เว้นปได้ข้าเหล่าคีนถาม
 จ้อได้แล้วจึงได้ไต่ไป
 ทำวกำพราหลายหล้าสี่ชาย
 คิดชอกใช้จึงได้จึงเห็น
 ตาวันคำให้เจ้าไหว้วอน
 นบนอบไหว้กกไม้เทิงหัว
 เทพดาหย่อมหญ้าเขา
 นับให้คู่นางธรรณี
 ขอให้พันภาวะโภยกัย ฯ
 ไว้ในห้องนางธรรณี
 ตื่นฮุงเข้าหุงเข้าหุงปลา
 บุษาลแล้วจึงพร้อมกันกิน
 ลายมไม้นางธรรณี
 เป็นดั่งพราเชนใหม่คมบาง
 เหลียวไปคว่าครบบ่อนของกิน
 ไปเถิงบ้านให้ฮ้องให้ขอ
 เห็นเพ็นหัวแม่นสิ่งของกิน
 แม่นผู้เถ่าคนบุญนักปราษฎ์
 ผู้อินังคนตายให้น้อย
 ขอไปไกลจักได้ไปหน้า ฯ
 สมพอภาวะเพียงโตเอ็นน้อง
 ให้หลานเอ็นแม่เถ่าหัวนาย
 ปู้บอกไว้ให้เอ็นหัวตา
 ขอทานเข้าไปใส่แลงกาย
 เห็นเมื่อหน้าขอขบนบกิน
 ไปฮอดหมูให้สู่กันกิน
 อย่างองอาจประมาณคนชาย

มันหากกายเหมือนโตทุกบ่อน
ชายประจงบุญหลากหลาย

คนสัพเพอ้านมาพุ่มเพื่อ
อ้านคนตกอนันต์เหลือล้น
อุปโสอุปไสยไว้ก่อน
ให้เจ้าซอมสัตว์ร่ายยาวยิ่ง
ควักไปมันไวปากม้า
มีแต่ตัวแบนดินไปได้
นมบมีเลี้ยงลูกยิ่งใหญ่
เอาใยมูกเป็นยุงห่อโจ
บ่หอนอ้างอวดเว้ายอสูง
ตั้งเที่ยงไว้ศีลสัตว์

ของมีเจ้าบได้ข่มเหง
บ่เกี่ยวข้องคำเหล่าตัวะพราง
บิซิเว้าชักออกในธรรม
หม่อนรกรมันอยู่ในใจ
หม้อทุกข์ยากมันอยู่ในมือ
ไผ่ได้กาพย์สอนหลาน
เขาเก็บได้ลูกอ่อนพึ่งพอน
เขาเลี้ยงไว้ชาลูกคึงตน
ปละลูกค้างในอุตอมพอน
พิชพุ่งชอกหัวลวดลาย

คาบไปไว้ต่อหน้าคี่ไฟ
พอนเล่นสออดเกี้ยวแค้นเกี้ยวชา
ลูกอ่อนน้อยตายซากพิชงู
จับผูกได้ลวดฆ่าพอนตาย
แล้วจึงเห็นเห่าห้อมตายชอกคี่ไฟ
ความอันนี้มาผูกสงสาร
ภาคหนึ่งนั้นเป็นดั่งมดแดง

อย่าผ่อนข้าถือต่ำยอลง
บ่อยากปากเหมือนเจ้าเตเมย์ ฯ

เพิ่นหากเอื้อเห็นหม่อนรกร
ย้ายปากพันยอเพิ่นยอโต
ปู่ซิเว้าบั่นบ่อนมันฮอม
บ่มีดั่งมือตีนบ่มี
ปู่ไปค้ำมันบ่มีหัว
นกจับไม้แม่ไก่แม่กา
สัตว์โตโตบ่มีกระดูก
โพธิสัตว์เกิดมาปางก่อน
บุญหากจงไปหาจึงได้
บ่ฆ่าสัตว์มากินกับเข้า
เมียของเขาบได้จับต้อง
ศีลสัตว์อันนี้เป็นเค้า
ให้ลูกหลานจื่อไว้ในอก
หม้อไฟแดงมันอยู่ในปาก
ไผ่ถือป่วนสอนสั่งไว้
อ้านแต่เป็นนิทานหมาลาปางก่อน
เอามาสอนในเขื่อนปากเกลี้ยง
สองผัวเมียเดินไพรปากว่า
งูเห่าหลอนขึ้นมาขบตอด
พึ่งพอนเห็นลายลุนขบได้ ฯ
สองผัวเมียเดินไพรมาฮอด
โลหิตาแดงไหลเหลือปาก
เขาคิดดูพึ่งพอนขบลูก
ความฉิบหายกายโตสองเหล่า
กินแทงใจเสียพอนทั้งลูก
ให้ลูกหลานจื่อจำดีมาก
แญงไปไวขอบดั่งเวียนฮอบ

มักหากคอบของเก่าเล็ๆ
 ตาวันหลอบตกต่ำพอแลง
 พากันเต้ากินข้าวแลงเสีย
 กินข้าวแล้วหาเวียกหาการ
 หลานผู้ชายจักตอกเหลาหวย
 ออย่าอ้อแอซอเซปากเว้า
 เหลียวไปมาเดือนด้าคำมิด
 ยอโคนคัดใส่ไลตอกหลิม
 ฝาปักตูในเฮือนอัดแจบ
 เอาโลกลมคัดเสียให้หมั้น
 เว้าจำจนมันถึงชูหน้า
 เขย็นชันฟิงเอาให้ได้
 คนทั้งปวงไปโฮมเป่าเจ้า

ใจเข้มขันพะลันเป็นแก
 แต่งแปลงตาเสนาหลายพวก
 พวกหนึ่งไว้ตะเวนกลางคืน
 ฟังเสียงต่างรหัสติดน
 เอาหูห่างฟังบ้านฟิงเมือง
 เฮ็ดเสียงอาดอะฮืออะแฮบ
 คนเที่ยวบ้านเขาย่านเล่นหนี
 ฟังเสียงปีเสียงแคนอุดเอ้า
 เด็กออนซอนพอนนอนอยู่แล้ว
 บ่อนคี่ไฟอย่าให้มันฮก
 บายถั่วยได้ตักเข้าหม่าลง
 เป็นคนขายให้เฮียนเอาไว้
 สมบัติมีเงินค่านับโกฏู้
 เข้าไปนอนให้อยมือนบ
 นั้นแน่นแก้วทั้งสาม
 ทั้งลุ่มหล้านางธรณี

ถึงปีเดือนวันยามเมื่อคอบ
 หาของแพงอาหารกับเข้า
 ออย่าซ่าเซียวไปหาการเล่น
 หลานผู้หญิงหาไหมทุกฝ้าย
 อันเป็นสายฟั่นเชือกฟั่นปอ
 ฝาเฮือนเจ้ามันอยู่บังตา
 ปักตูฮั่วอย่าปัดอย่าไข
 ออย่าคนถืมไฟใส่หลังเฮือน
 ออย่าจับแงบปล่องเยี่ยมปล่องลม
 เว้าจำจันมันถูกชูคน
 พบบาทหล้าโตเว้าทานขวัญ
 พระบาทไต่บ้านใหญ่เมืองหลวง
 เสนาเค้าเมืองแสนเมืองจันทร์ ฯ
 ความแผ่เท้าโฮมอาซโฮมญา
 พวกหนึ่งไว้จอบด้านกลางเร็น
 พวกหนึ่งไว้ไปยืนใต้ล่าง
 เจ้าเป็นคนให้มิใจกว้าง
 แสงไฟเฮืองกะบองอย่าขาด
 คนไปแนมคนเห็นเขาย่าน
 เข้าไปเฮือนนอนมิดนอนมี
 พระบาทเจ้าเฟิ่นเสพบรรณอน
 เจ้ากวาดแผ้วเมี้ยพราหลาไน
 กวาดเถ่าปัดดันไฟปละไว้
 ให้เจ้าวามมะมุนขึ้นอ้อมลั่นเหลื่องาย
 ปู่หากได้นำเจ้าเศษฐี
 โชดบอกให้หลานแก้วจื่อเอา
 จบเพทว่า พุทธัง ธัมมัง สังฆัง
 ผู้เฟิ่นงามอินทร์พรหมอยู่ฟ้า
 ขอย่ามีโมยภัยมาต้อง

นอนในห้องส้วสะอาด
 ตาหน่วยแก้วป็นขึ้นเมืองเทิง
 สมพอแสงพอโตเฮ็ดได้
 เทพดาตนไสวพิเศษ

อัชชาทวารเอาลมซ่อนไว้ อัยานใจขาดหิวไปวอย ๆ
 พลอยอัชชาในชั้นร้งทั้งห้า
 ภายในโตหลับไปสอด ๆ
 ตาอยากมีนมนันนอนบ่ตื่น
 ตาหน่วยแก้วข้าเหล่าหลับไป
 หลับจมแจบไปฮอดซ้อนคิน
 ตื่นความเค้าเข้าว่าธัมโมเห็นโตมึงแล้ว คาหน่วยแก้วข้าเหล่าหลับไป
 ตามวิสัยถึงแกไกลฮั่ง
 เจ้าลูกเปื่องนั้งขึ้นแต่งบ่อน
 ผ้าหม่มหมอนม้วนดีพับเค็ง
 ทุกชุมหมู่เจ้าเทพดา
 ปัดช่วงแผ้วพระธาตุเจดีย์
 คนผู้โตม็กนอนตื่นสวาย
 ให้สุดซ้อยตกต่ำด่าลง
 เจ้าอย่าเฮียนม็กนอนตื่นสวาย
 เพ็นหากบ่อดังนั้นชู่คน
 ให้นอนตืดต้นดิกลูกเข้า
 เพ็นให้พรอันตวิเศษ
 เป็นเศรษฐีให้มันมุนขึ้น

ฟังเอาเยออย่าม็กนอนแท้
 ให้นอนต่างเพ็น
 ให้หลับต่างเพ็น
 ให้ตืดต่างเพ็น
 ให้ตื้นต่างเพ็น
 บุษอาอดหาแก้วทั้งสาม

มีสาดหมอนหัวซอนลงแล้ว
 คืดฮำเพ็งบ่อนสร้างบ่อนแปลง
 คืดชอกไซจั้งให้หลับไป
 จบเพทหน้าสื่องค้งมา ๆ
 ผ้าทิพย์อ่อนจูบ่อนหัวใจ
 หลับไปฮอดถึงเท้าเที่ยงคิน
 ขึ้นทั้งฮอยปากว่าพุโพเห็นโตมึงแล้ว
 ตามวิสัยกายโดนนอนแซบ
 ตามินตึงพลิกคิงปากเว้า
 ตามินม่งไก่อ้นหัวเมือง
 เป็นใจอ่อนมันฮู้หวานอน
 ทางตืนเชิงให้ลากไ่วลุ่ม
 ลาขึ้นเมื่อไหวธาดูเกสแก่
 ฮิตครองมีเพ็นละบ่ได้
 เทพดาหนวยด่าบ่ฮอย
 ปูประสงค์บอกหลานให้เพี้ยน
 ทั้งหญิงชายผู้ใหญ่ผู้น้อย
 อายุจนขึ้นได้สิบสี่
 อินทร์พรหมเจ้าเพ็นสั่งเพ็นสอน
 ตั้งสังเขตไ่วฮ้อยชาวปี
 ลั่นกว่านั้นบุญค้ำแต่หลัง ๆ
 เห็นเพ็นนอนฮอยอันอดังเพ็น
 เห็นเพ็นหลับฮอยาหลับดั่งเพ็น
 เห็นเพ็นตึงฮอยาตึงดั่งเพ็น
 เห็นเพ็นตื้นฮอยาตื้นดั่งเพ็น
 เฮียนลูกเข้าหนึ่งเข้าใส่บาตร
 ในอาฮามสถานพระเจ้า

ในเค้าไม้ต้นใหญ่โพธิ์ศรี
 ในบ่อนอยู่ถึงหัวโดนอน
 เพื่อนขอได้เจ้าให้ทานไป
 บาทสุดซ้นแมนสามเณร
 หมูหมาไก่เปิดกาเป็นเค้า
 อุมาตั้งคนทุกซั้
 บริวารมีมาพอฮ้อย
 เป็นสำเนาในปุมพิกาศ ฯ

ผู้ฉลาดเห็นแต่งแปลงมา
 ปู่หากได้แต่สืบทต่อมา
 หอมสิ่งดอกขี้เค้า
 หอมสิ่งดอกกาง
 หอมสิ่งคนผ้าไม้
 เป็นของแพง
 ผู้ฉลาดเหมือนน้ำเต็มไห
 เต็มบ่เหือด
 คนเสเพลได้ความและน้อย
 หัวใจโง่งมสิ่งบังไม่ไผ่
 การที่ยากได้เฝ้าแต่นา
 บั๊ซเชื่อนักปราชญ์ใจตน

อย่านาค่อยทำบาปทำกรรม อย่ารบ้ำในครองศีลห้า
 ไปภายหน้าทำโทษใส่โต
 ปู่จักด่านเมื่อหน้าต่อไป
 มันยักย้ายกลับฆ่ากินกัน
 เป็นบาปฮ้ายเวรต้องเมื่อลุน
 ปู่หากได้ในธรรมบท
 ใจความหยอในเรื่องนิทาน
 พระยอดไทย์ยังผดโลกา
 เสด็จสู่วัดเซตวัน

ในเจดีย์พระธาตุแก้ว
 ลวงเพื่อหลอนพ้อคนทุกซั้
 ตามวิสัยของโถมิน้อย
 มหาเถรเถรตนใหญ่
 ให้ทานเข้าประเสริฐหนักหนา
 ได้ให้เข้าเป็นทานแก่กา
 เจ้ายังน้อยให้จ้อจำเอา

หาคำสอนใส่ใจเขียนฮู้
 เป็นสัจจารสหอมฮ้องเข้า
 ก้านก่องบัวทอง
 ขอฮักผาญอมป่า
 ท่อนแก่นจันทน์แดง
 เจ้าขุนนักปราชญ์
 ยอไปมาប់ตบเพื่อด
 เหมือนน้ำขเล
 ใจคืดค้อยปากนั้นผันแปร
 ลมพินใส่ใบหูออกปาก
 ให้เฝ้านาจาหาฮ้องเนื้อ
 อัจฉรย์ปู่สอนหลานน้อย ฯ

เป็นโมโหบาปเวรบ่อยัน
 โทษปาณาฆ่าสัตว์บาปฮ้าย
 ดังหญิงหมั้นฆ่าลูกในท้อง
 ปู่จักปุนสอนหลานจำไว้
 ปูบ่ปดสืบลูกพ้อ
 ผุ่งลูกหลานจ้อจำเอาไว้
 ยังกรุณาผดสัตว์หลายหมู่
 พระจอมธรรมมาศัยเมืองแก้ว

ลือโลกแล้วชื่อสาวดี
 คนประณีตเจ้ายังเจ้ามี
 สองเถ้าได้มีลูกชายเดียว
 จนเถ้าแก่ถึงเฒ่าวันตาย
 เจ้าอดสู้อย่างแม่คนเดียว
 ทนทุกข์ยากการหน้าการหลัง
 บาทเจ้าคร้านเมียได้ช่วยแสร้ง
 แม่หาให้ลูกบิณฑิ
 ข้อยอยากได้คนนั้นแม่นตา
 เอามาผูกเป็นไถ่สืบเชื้อน
 หึงบาปกล้ากลายเป็นหมัน
 แม่บ่นไปเวียนเว้าลูกชาย
 บาทกายซ้อยมันส่วยมันสูญ
 เจ้าลูกหล้าหาใหม่เป็นเมีย
 แม่ปากเกลี้ยงเวียนเว้าบ่เขา
 น้อยบ่ช้าความแล่นถึงหู
 มันคิดได้ถึกฮ่อมถึกทาง
 มันจึงฮ้างเว้าต่อผัวตน
 บาทกายซ้อยเฮาเถ้าหม่นหมอง
 ข้อยอยากให้เมียน้อยสืบเชื้อน
 ข้อยอยากเว้าความนี้แต่เหิง
 ผัวจึงตอบตามเจ้าช่างตรง
 ไปกล่าวด้านโอมลูกไทเดียว
 เจ้าอินน้อยไต่ข้อยบ่เหิง
 ของเชื้อนข้อยยอมมอบเป็นสิทธิ์
 ลูกของเจ้าเป็นต้นสืบเชื้อน
 เขาเห็นด้วยยอมให้ดังหมาย
 พวกพี่น้องชมว่าดีจริง

ในธานีมีกรรมพื
 กรรมพืผัวเมียบ่ใช่
 ชายเฉลียวใจบุญเลี้ยงแม่
 อธิบายแม่บอกให้รู้
 ศรีเฉลียวทนความลำบาก
 เมียเขายังซ้อยการทางบ้าน
 ลูกใจแข็งทนแม่บ่ได้
 สาวบุญมีลูกไทบ้านไต่
 แม่นไปจาขอตาใจลูก
 อยู่หลายเดือนขบปีไปหน้า
 หึงอาธรรมหาลูกบ่ได้ ฯ
 กะกุลไต่ปี่ลูกน้อย
 เสียกะกุลสืบวงศ์เมื่อหน้า
 ไต่มันเสียหึงหมันอย่าเลี้ยง
 ลูกชายเหงาคิดหลังคิดหน้า
 สาวบุญซุหึงหมันสะไก่อ
 ย้านผัววางถั่มไต่เป็นฮ้าง
 เฮาหากจนบ่มีลูกน้อย
 หาผู้ปองเลี้ยงดูบ่ได้
 จักผีเผื่อนหามาให้เจ้า
 คิดเลิงๆ ย้านเจ้าบ่ชอบ
 หึงจงหองเข้าไปเที่ยวบ้าน
 มาให้ผัวเป็นเมียแม่น้อย
 คิดคำนึงอยากมีลูกน้อย
 บ่ให้ผิดตั้งคำข้อยเว้า
 ข้อยขอเผื่อนฝากตัวพอม้วย
 คนทั้งหลายชื่นชมยออย่าง
 เป็นผู้หึงหาเมียแม่น้อย

เว้าอันอ้อยหาฤกษ์สู่ขวัญ
 นางเมียเค้าคิดเหล้าภายใน
 กุดังข้อยเขาแท้บ่สงก
 ใจปิ่นแป้นบังเกิดอิสสา
 ไปมาท้วงทักเฮียกกินของ
 นางเมียน้อยความฮู้บ่ทัน
 สาวปากเกลี้ยงซื่อบอกสัญญา
 อย่าประมาทบอกข้าไวๆ
 สาวลำน้อยชมชื่นยกมือ
 อยู่มาพันได้ขวบสามเดือน
 นางเมียเค้าทำหน้าที่ชื่นชม
 การเล่นเต็นนางหล้าอย่าทำ
 เว้ากับข้อยการอยู่การกิน
 นางคนไข้ตามแท้ซู้ฮั่น
 มันฮู้แนมีท้องอีหลี
 เฮ็ดจั่งซันถ้วนคอบสองที
 ผุ่งเพื่อนหยอกเหล่านผุ่นนากัน
 นางบอกให้หล่อออกสองหน
 เขาบ่เข้าถามเหตุเมียหลวง
 ผุ่งเพื่อนเปลื้องซื่อบอกทางผิด
 เขาบอกให้เมื่อหน้าจ้งจำ
 ลูกของจ้ามั่นฆ่าบ่สงก

คิดแมนแม้งจำไว้ใส่ใจ

นางหลบหลีกเมียเค้าบ่กลาย
 นมไข่เต็นจะจ้งหัวดำ
 ปิดบ่ได้คนอยู่เฮือนเดียว
 ยาไปถูกลูกน้อยในภา
 นางฮ้องให้เจ็บปวดเหลือออก
 ฮ้องสะอื้นดินดันไปมา

สมใจลันมอบผัวดังเว้า
 เขามีบุญเกิดมีลูกน้อย ๆ
 บ่ควรหลงตรึกตรองกลแก้
 แปลงวาจาตั้งคนใจกว้าง
 ดูทำนองฮักยาคีค้อย
 คิดสำคัญฮักปานแม่เลี้ยง
 ในคัพภาระดูเจ้าขาด
 ข้าเต็มใจอยากเพียรลูกน้อย
 เหตุต่นถือเชื่อใจเหลือล้น
 ขาดระดูถืออากานางเว้า
 ของเผ็ดขมผาดเค็มขอเว้น
 ใจจ่านำรักษาลูกน้อย
 อย่าถวิลข้าตักแต่งให้
 อัครจริยโง่หญิงแสนแ่ง
 หาวิธีวางยาหลูก
 นางใจดีถึกกลเขาหลอก
 เขามาเห็นถามการมีลูก
 เป็นจันใจกรรมเวรของข้า
 นางบ่อำเล่าไปตามเรื่อง
 หญิงฮ่วมผัวคิดดูอย่าไ้
 อย่าเล่าคำบอกมันมีลูก
 นางคนหลงคิดดูเห็นแจ้ง ๆ
 อยู่ยาวนานไปทงคัพภวิก
 อยู่ไปหลายท้องมานเอกเอ็น
 คาคเป็นกรรมเมียหลวงเขาฮู้
 นางใจเขี้ยววางยาหลูก
 เวทนาลูกตายในท้อง
 เลือดไหลตกพิษยาพุ่งขึ้น
 เหตุคัพภาเจ็ดเดือนเกือบถ้วน

นางจักมันตายแท้บ่สงก์

นางจึงเว้าตามเหตุจริงใจ

ยามึงถูกลูกน้อยในอก

ซ้าหานี้ฆ่าลูกทั้งกู

กูยักย้ายขอผูกกรรมเวร

ซ้าบาทหล้าของฆ่าตัวมึง

ลดจากคาบไปเกิดเป็นแมว

ต้องเหตุนั้นผิวเกิดโทโส

อีคนถ่อยดับพีซดับพันธุ์

ว่าท่อนั้นศอกเข้าทั้งหมัด

ชื่อเอียดเหลียดตายเมี้ยนขาดใจ

เกิดในไซแม่ไก่เหือนเดียว

แตกจากห้องเปลือกไข่ตามกาล บ่มีนานเติบโตขึ้นใหญ่

พอมันไซ่ม่มท้องออกมา

คลานก้อมก้อยคาบไข่ชบกิน

มันฮ้องให้เสียลูกหัวสาว

แมวคำม้ากินแท้ดั่งหลัง

มาเกลือกกลั้วตามได้ดั่งหวัง

แมวลอบไล่เต็นคาบกัดคอ

ไก่ฮ้องให้ขอผูกกรรมเวร

ยังบ่ใหญ่สองเทื่อภายหลัง

ขอผูกหมั้นเวรนี้อ่าหาย

ขอได้ฆ่ากินลูกทั้งมึง

กลับจากชาติไปเกิดเป็นเสือ

แมวยู่บ้านกินไก่สมใจ

ลดชั่วแล้วไปเกิดเป็นกวาง

เหตุสองเจ้าเวรเกี่ยวบ่หาย ฯ

นางจงใจผูกเวรเมียเค้า

อีจั่งไฮตัวะกูฆ่าลูก

ลูกกูตกตายไปสองเทื่อ

กูจักตายเหตุมึงทำฮ้าย

ทำทำเชิญลูกมึงกูฆ่า

เหตุใดหึงจ้องกรรมเป็นบาป

อยู่ในแถวหมู่เหือนพี่น้อง

อีพาโลมึงฆ่าลูกน้อย

กรรมมาทันมึงตายหานี้

ซัดทั้งแสงถีบลงทั้งเคียด

นางตายไปถือเอากำเน็ด

เทียวสงสารคอบเลิงเวรต้อง ฯ

แมววิฬาร์ตัวเป็นเมียน้อย

สมถวิลจ้องเวรกันไว้

พอเถิงคราวที่สองไข่ซ้า

อนิจจิงเวรนำบ่มั่ว

ตติยงที่สามมันไข่

เฮ็ดจอนจอกไก่อตังบ่ได้

ทำเชิญลูกกูกินไข่

ตติยงกินกูทั้งลูก

ครั้นกูตายเกิดเมื่อภายหลัง

แม่ไก่เวรเหม็ดคำใจขาด

นอนเอือเลือป่าไพร่ดงกว้าง

อยู่นานไปพอเท่าเหม็ดชั่ว

ในดงหลวงฮ่วมเสือเมียเค้า

กวางสืบสายเติบโตมีลูก เหวเขาผูกออกลูกบ่นาน
 เสือใจพาลผู้เป็นเมียเค้า เอ็ดเค้าเฝ้าต้นคาบลูกกวาง
 กวางมีศีเล่นหนีฮ้องให้ กวางบ่นใบ้เสียลูกหัวสาว
 ครันถึงคราวกวางมามีท้อง เหวเล่นต้องลูกออกทีหลัง
 เสือจอบบังคาบกินจนได้ กวางจ่มใบ้เสียลูกสองหน
 กวางเหลือทนคิดถึงลูกน้อย น้ำตาย้อยสองข้างง่วนเหงา ฯ
 คีตบเข่าฮ่ำไ้เมื่อน้ำ น้อยบ่ขำมาน้ำที่สาม
 กวางแม่งามถ้วนเดือนออกลูก เสือตัวผู้เรวนั้นเล่นมา
 เห็นมิกาแม่พวมมันท้อง เสือจอบจ้องต้นคาบกัดคอ
 เอ็ดจอนจอกางตึงบ่ได้ กวางฮ้องให้ขอผูกเวรกรรม
 มิงมาทำกินลูก ๒เพื่อ ข้าเทื่อนี้กินลูกทั้งกู
 ครันกูตายเมื่อเกิดกายหน้า ขอข้าได้กินลูกทั้งมัน
 กรรมมาทันสิ้นคำใจขาด ตายจากจากชาติไปเกิดเป็นผี
 ยังขืนคือเมียแม่น้อย อยู่ปากกว้างในเขตพงไพร
 เสือจ้งโฮกินกวางทั้งลูก เหตุเขาผูกเวรไว้ต่อกัน
 เป็นสำคัญเกิดเมื่อกายหน้า เสือใจกล้ำล่อชั่วกายลุน
 เป็นยังบุญถือเอากำเน็ด มันได้เกิดในท้องแห่งคน
 ปฏิสนธิตระกูลบ่ต่ำ ในเขตกำเมืองสาวดี
 เป็นผู้ตีสอนสาวขึ้นใหญ่ มันจึงได้ผัวสร้างแปลงเฮือน
 กรรมมาเตือนปลุกเฮือนนอกบ้าน บ่หน้าอ้ยานเฮือนเพิ่นหลายหลัง
 กรรมมันยังกับเมียแม่น้อย นางหล้าซ้อยมีลูกสืบเดือน
 กรรมไปเตือนยักขินมันฮู้ พอมันท้องนางยักขมาเถิง
 ทำวาดเจิงดั่งมันเป็นเสียว มันขอเหนี่ยวอุ้มจูบกุมาร
 ปากเสียงหวานดั่งคนเฮาแท้ มันปิ่นแปร้อยขึ้นจิกกิน
 ยักขทมิฬจิกกินเด็กน้อย มันเกินถ่อยกินแล้วเล่นหนี
 เห็นเสียที่ผัวเมียฮ้องให้ ปากบ่ได้เสียงลูกชายกก ฯ

ตกลูกหลังตั้งคนเป็นบ้า
 ยักษ์ฝิ่บองยาดกินจนได้
 กรรมบันดลตั้งคนไปบอก
 เป็นเลิง ๆ ดังเดียวสองเทือ
 ครบสิบเดือนชวนผัวเข้าบ้าน
 นางบุญเฮื่องส่งคนเหือนไกล
 เคยเป็นเช็ญยักษ์กินลูกน้อย
 จักผันผายเหือนหลังออกลูก
 ขอลาไปสมควรจักตำ
 ตามคำเคื่องแห่งตนจาไว้
 เห็นสมควรเตือนผัวคึ้นบ้าน
 เว้นกันพลางทั้งอ้มลูกน้อย
 อดมาจนถึงฮิมสระใหญ่
 นางบุญชูให้ผัวอ้มลูก
 อาบไวไวขึ้นมาบ่ช้า
 พระจอมธรรมส่งเขาเมืองบ้าน
 เวนำทันเหมิตลงเพียงนั้น
 ไผกระทำฆ่าสัตว์เป็นบาป
 อัจฉรย์เป็นเวรบ่แล้ว
 ปริยายจบลงเพียงนี้
 ตามนิทานฆ่าสัตว์โทษฮ้าย
 บุญกุศลไผมันสร้างไว้
 อทินนาโลกเอาของท่าน
 ไผทำไปพาโลต่ำต้อย
 ใจโมโหพาโลมกมาก
 เอาเงินคำของเพิ่นไปค้า
 มันบ่ถมของเพิ่นเป็นดอก
 ค่าของเพิ่นสำคัญสำคัญ
 เพิ่นหากได้ซากชิพญาน

ข้าบาทหน้าออกลูกที่สอง
 แม่ฮ้องให้เสียลูกสองคน
 พอลูกออกนางยักษ์มาเถิง
 นางหล้าเปือมานลูกที่สาม
 ไปออกลูกเหือนแม่ในเมือง
 อยู่บ่ได้อ้ายยักษ์มาเห็น
 กรรมของฮ้อยลาแม่ทั้งหลาย
 ใจยังผูกเหือนย้าวอยู่ไกล
 กล่าวท่อนั้นสองเจ้าเข้าเมือง
 ออกลูกได้พอครบสองเดือน
 สองปากต้านเดินด่วนตามทาง
 ตาวันค้อยแดดฮ้อนเหลือทน
 อยู่จิมไกลวัดสัพพัญญู
 นางคิดถูกลงอาบสีโคล
 อ้มลูกหล้ายีนยังถ้าผัว
 สองบ่ค่านเพียงเลี้ยงเซ่งกัน
 เว่าสิ้น ๆ เห็นฮ่อมทางกรรม
 ตายละคาบเวียนแก้ตอบกัน
 พระยอดแก้วตัดให้จึงหาย
 เฮาเก่าชี้สอนลูกสอนหลาน
 ควรยกย่ายเพียรวันชู้คน
 หากจักได้ไปสู่ผู้เดียว เจ้าเอย ๆ
 ให้เจ้าอัยานเว่นหลีกแวนไกล
 พาเป็นฮ้อยคอบจิตใจโต
 ไปปากต้านเอาสิ่งของเขา
 หนีเมื่อหน้ามันหลุมมันจม
 มันแตกออกเป็นกิงเป็นง่า
 กรรมธรรมสารเจี้ยตั้งไว้
 สาบานโตผู้้นั้นผู้้นี้

เว้าพุ่นพีเหื้อได้ก็เห็น
 ครันกลายแดนเกินขอบเป็นสอง
 จับข้อยข้าฝูงหมู่หญิงชาย
 คำอันนี้มาผูกสงสาร
 เมียอยู่บ้านกับลูกบ่เห็น
 เป็นกรรมใหญ่ตั้งนั้นจิบหาย
 ไปตกอยู่เจ็ดปีขนาด
 ผัวแต่โตกระดุกจ่างห่าง
 นายกุมภณท์เอาขึ้นมาแจก
 เอาปัจจัยเงินคำของเพิ่น
 ตายเป็นผีออกมาเที่ยวเทศ
 ขึ้นแดง ๆ บ่มีสักหยาด
 ตายกระบวณมึงเว้ากับเพิ่น

สบบมีแก้วขาวากากซาก
 ยะคางเว้าลั่นสั้นทั่วหัว
 โล่หมู่แอ้งมือแกว่งแมลงวัน
 ยมราชพระบาทจอมหัว
 ได้ไปขนเอาเงินเก้าซัง
 จื้อได้แล้วฮอดขอบให้แทน
 เว้ากันแล้วผู้ข้าเอามือ

เอือหล่มข้าของเหล่าจมเสีย
 ไปกล่าวด่านลื้ออยู่เมืองไกล
 เชิญมาเถิงกรรมเวรตายข้า
 กรรมธรรมเพิ่นเอามาพร้อม
 ของเฮือนตัวเพิ่นเอาเสียเสียง
 บ่เลิกเสินแมนความเพิ่นว่า
 เป็นดั่งเชือกผูกไว้กับคอ
 หนีเมื่อหน้าขอผดสว้างหาย
 เอกำเนิดขอเกิดเป็นคน

เขียนเป็นเกณฑ์ฮอดขอบให้แทน
 จับข้าวของจัวควายข้างม้า
 ของบ่หลายจับเมียทั้งลูก
 ผิดใบลานหนังสือเทิงผูก
 ผัวเฮ็ดเชิญกรรมเวรมาใส่
 ครूरหัวตายลงหม้อนรก
 เขามาบอดเอาขึ้นเถือหนึ่ง
 ยังแต่กางกระดุกต่อกัน
 ถามกระแทกมึงกู่ท่อใด
 กลายเขตขอบมาได้จักปี
 เป็นผีผดกระดุกแก่นแข็ง
 เพิ่นกุมปาดไปเหม็ดทั้งมวล
 ผดจึงเมียนโตนั่งให้ตี ฯ

อ้าปากเว้าเหม็นเน่าสะอาก
 คว้าเคียวหาไปมาแกว่งไหล
 ทูลข้าหลวงจอมธรรมพระบาท
 ตัวผู้ข้าอยู่ในเมืองคน
 เจ้าของนั่งจดหมายรายชื่อ
 ครันกลายแดนให้แทนอย่าแคล้ว
 ได้ชี้เอือกลายทางข้ามน้ำ ฯ

เลยปละเมียบ่คินหาบ้าน
 พันวิสัยเจ้าหนับเห็น
 เลยลวงล้ากลายเขตสำคัญ
 มานั่งล้อมอ้อมหอบเอาตัว
 ไปอยู่เลี้ยงเป็นข้อยข้าเงิน
 บาปมาเลียผู้ข้าขายลูก
 ขอให้พ้อมมีแต่ท่อนี้
 หลายปีเดือนขอได้ลงเกิด
 ขอนชวายุทำบุญเลี้ยงเจ้า

เข้าใส่บาตรหยาดน้ำมาถึง
 ดอกไม้กับเข้าบันบูชา
 ยังลับเลียงใจคดใจอ
 ไหว้พูนพีเจ้ายมพิบาล
 มานั่งล้อมปั้นขึ้นแปดคน
 น้อยใหญ่นั่งซึ้งให้ท่อกัน
 สามพุดเสียบละไว้ถ้าลูก
 ชายละเลยบาปหนาสาโหด
 ให้คนนำแนบมันไปเกิด
 คนบุญอยู่ชู้ชายเพื่อน
 เป็นทาสสาพี่น้องเมียเก่า
 เป็นคนชายดำเข้าตักน้ำ
 มีประมาณเป็นช้อย๗ชาติ
 เป็นคนเอื้องพอกินพ่อยู่
 เข้าในเขตองค์พระสัถยา
 บอกให้ถึแม่ผูกถ้วนสอง
 เอามาไว้สอนลูกสอนหลาน
 เป็นสิ่งน้ำสร้างแก้วใสส่องเย็นดี
 หลายทั้งสี่ให้จ้อจำเอา
 ไม่ไขว่ขว้างให้เจ้าข้ามเสีย
 มันจักได้อาบัติสังหา
 ตาวัดตลอดลับเหลี่ยมกลางคืน
 เพิ่นเชิงโทษมันโค้งไสโต
 เป็นดั่งโสภณควายเกลือกหนองตม
 จิตใจต่างเอาไว้บ่ฟัง
 ชายพุดบ่อนมันอยู่แจสวน
 นอนฮ่มไม้ปละไปปล่เปลือยโต
 ปลายลึงค์จำหัวเข้า฼่างญา

ได้พระเพลิงเทียนตาประทีป
 ให้ทานยาปูนพลูกหมากเคี้ยว
 ขอให้พ้อมีแต่ท่อนี้
 เฮียกทหารกุมภัณฑ์มาพร้อม ๆ
 ขนมมายายเป็นเป็นสิบเอ็ดพุด
 ปั้นเจ็ดพุดปละไว้ถ้าเมีย
 พุดหนึ่งนั้นไว้ห่มมันเอง
 แล้วจึงโหดมันไปตามกรรม
 เอากำเนิดในท้องอีชู
 เกินเขตขบสืบเดือนออกมา
 เป็นคนเหล่าขึ้นบมีหลาย
 สะสวายล้างเครื่องแจกของทาน
 แล้วจึงคาดมาเกิดชาวเมือง
 ปู่หากได้ฟังธรรมพระเจ้า
 เทศนาแม่นับถ้วนสี่
 ปู่ตรึงตรงฮับสองเอาได้
 เป็นสถานพะลานใหญ่กว้าง
 คนผู้มีผญาฮ่ำเพิ่นเห็นถึ
 บ่อนโตเขามีฮ่มอันกว้าง
 ในกาเมเมียเพิ่นอย่าใกล้
 จากกลางเว็นพอหมัดเต้นฮอด
 เข้าไปยีนพอพนน้ำถึง
 หลึงโมโหพาโลมกโลก
 ปละไปถ่นมมาหาปางสง่า ๆ
 ดั่งนิทานปู่เห็นปางก่อน
 ตามกระบวนเป็นคนทุกข์ไย
 ลิงโคมันใหญ่ยาวเหลือด้าม
 สายดาววันลับลงมืดซุ่ม

เข้าช่วงค้มขอเข้าขอเกลือ

เข้าขอได้ชู้บ้านชู้ลง

เห็นศาลลาดสะดุ้งฮอดตึง

จับปลาบึงบายเอาปลาจี้

หาใบตองมาฮองห่อหุ้ม

ปากเสียงหวานว่าโตทานเข้า

มือชี้ชวนเหนอ ๆ นอนหัน

เงืองยังไฟแต่งพาเหวyleftแล้ว

เทวีในสนมหนุ่มน้อย

ชายทูตหาบ่อนนั่งกินข้าว

นางประสงค์เป็นของท่อนี้

ของพาเหวyleftแต่งลงในหุ้ม

ยังกรรมเวรแต่อยากกินน้ำ

พระบุญเอื้องเหวyleftพาเลยแล้ว

นอนในเวรสนมหนุ่มน้อย

นอนจำจนบรรทมพระบาท

ตัวนางเมืองผู้แต่งห่อเข้า

ตาเห็นพอแต่วันยังค่ำ

เชือกยาวฮีผูกคอกหย่อนให้

นางจึงยอสายเชือกดึงขึ้น

หาเข้าแลงากินอิมปาก

ชายทูตซานอนคอยอยู่หั้น

เด็กออนซอนพระเจ้าหลับแฉบ

ฮอดชายโง่งตามใจมักโลก

นางเทวีมีใจมักมาก

ผิวไต่ยังมีใจปะเปิด

พากันนอนทั้งสองชายทูต

นางตื่นตัวพากันลุกนั่ง

ถึง๗วันให้เข้ามาอีก

ขอโสงเหนือเจือลงโสงใต้

นางเอือนหลวงเทวีเหลียวผาด ๆ

ตึงตกใจปานไม้ลั่นทับ

หมกมอม่เข้าบ้านต่อขา

ห่ออุมลุ่มยื่นให้ยอทาน

ปากบอกเว้าชายทูตให้นอน

เว้าท่อนั้นลุกฟ้าวเลยไป

เอิ้นสาวแก้วขาไช่ยอไป

นั่งพอฮ้อยเฝ้าเจ้าเหวyleftพา ๆ

ได้ห่อเข้านางนาถแต่งลง

ทั้งปั้งจีหมกมอแจ้วบอง

ชายทูตปั่นกินแล้วอิมแอน

ห้ามกันไว้คองถ่านางเมือง

เทวีแก้วปิดแผ้วลานอน

หน้าขึ้นซ้อยสำน่อยสี่คน

นอนแทบราชพระเจ้าอยู่หัว ๆ

คิดฮอดเจ้าชายทูตคนขอ

คิดหน้า ๆ บายเต้าคัณที

ชายทูตได้กินแล้วอิมพอ

ใจสะอื้นเห็นแต่เต็มตา

เคี้ยวหมากแล้วไฟมอดเดือนดำ

เด็กสะบันคนเข้าหานอน

นางมับแมบแขวนผ้าชุดลง

เป็นอย่างโชคชายบาดยินดี

เป็นดังทากจับหน้าว่างหลัง

บังเกิดฮ้อนด้วยกามตันทา

กายตุตตั้งไปฮอดดองคร้ว

กอดคอส่งเจ้าฮีบขึ้นโสง

เว้าท่อนั้นนางฮีบขึ้นโสง

ค้อยเหาะย่องเข้าในผ้ากั้ว
พอประสมอาบน้ำในอ่าง
แพรลั่วขาวชุกหลังผัดไหล
แล้วจึงย่างออกกละลั่น
เข้าหมิ่นผงเนียมหอมแบ่งปัน
สีเสหัวลั่นป่องสะเดื่อ
ปากพระจันทร์สับนิ้วมือก้อย

ปล้องคองนางย่นต์คำมาคล้อง
พอประสมจอนคำสุบสอด
แพรกระสาผ้าใบบังเปี่ยง
พระจอมธรรมยังบรรไปตื่น
บ่อนใดเหงาน้ำมันจันทน์ไฉ่
แซมมาลาชหอมดอกเกด
เทวีนำสนมน้อยใหญ่
นางเหือนหลวงไหลเข้าลีลาศ
เข้าไปหาหอบังสัวมอาบ
เสื่อบังคำไหมคำปักป่อง
ถือเครื่องเหือนเทวีหมอบเฝ้า
พระภูบาลใจหวานชื่นสว่าง
นางสนมชื่นชมว่าเจ้า
อกุศลตนทำอาไว
บ่ได้ถามถึงการลับเลี้ยว
ยังบ่เห็นกับตาต่อหน้า
พลอยฮักแพงเหมือนดังแต่ก่อน
เข้าเทียมเจ้าชูปคู่สองคน
หน้าชื่นซ้อยสำน่อยสีคน
ตั้งคาดไว้ควบเดือนสามเพื่อ

ไปนอนฮ้างอยู่ที่บรรทม
ฮุกบ่อนหว่างสีเนื้อโคลคาว
แพรลั่วใหญ่ฮักบ่อนคอคาง
น้ำเข้าหมิ่นใสสาตทาลง
ทางจ่นไวลั่นทิวไหมงาม
งามเฮืองเฮือคือสาวสวรรค์
แหวนสำน่อยสับนิ้วมือนาง ฯ

เกล้าก่านป่องปักปันมยผม
หมากตัมหลอดกล้องแขนย่นต์คำ
เปี่ยงซุ่มือเคยเอื้อชูวัน
นางยกยื่นเอาแก้วแฉงเงา
บ่อนใดไค่น้ำมันจันทน์ทา
นางเอาเพศเข้าสู่โงงค์
เอื้อโอดใส่ชู้ด้านชู้ช่วง
พระบาทเจ้าบรรทมตื่นออกมา
ชำระแล้วทรงผ้าจักคำ
เอื้อโอดย่องซ่อนหน่านางเมือง
เอื้อแต่เข้าถือฮิตบุฮาน
เข้านั่งหว่างต้อยแก้วต้อยนม
บ่ได้เว้าการฮ้ายแห่งตน
พระบาทไทัยย่องว่างาม
ใจบ่เกียวกการนั้นบ่เป็น
พริ้วพินน้ำมันบ่เห็นฮอย
นอนกลางเว็นเทวีวนวดเจ้า
นอนกลางคีนสนมหนุ่มน้อย
เป็นวนเวียนเปลี่ยนกันบ่ขาด
เจ้าหากเชื่อใดแท้ดีหลี ฯ

นางเทวีผู้เหล่านชายทูต
เพิ่นบ่เห็นนางเปื่อนบอกว่า
ตัวขำน้อยหนักเหน้อยเมื่อยลง
เข้าอำนาจในท้องบนาน
หนักเบียงค้อยมันอยู่เบื่องขวา
ตั้งวิเศษแม่นแท้ดีหลี

กอดคอได้ให้นางนอนลง
มือลูบหน้าลูบนมสองเต้า
โถมเทวีเข้าผ้ากั๊ง
เจ้าจูบชมฮักยิ่งกว่าเก่า
เจ้าประทานให้คนสืบบ้าน
ให้เขาทนกันมาอยู่เฝ้า
บั้นสะเทือนกล่าวถึงชายทูต
พระบุญเฮืองบ่เห็นมิดมี
เป็นอุสูลิงไคมันใหญ่
ผิดบาดลาวพยาริทูตใหญ่
แมงวันโฮยชี้ข้างไซ้ใส่
เจาะหัวใจตายไปจากโลก
อัคคีไฟลูกกลมไหม้หน้า
ลูกเป็นสงเหมือนคนจุดให้

จักจาหานางมานในห้อง
บรรบรรณนางปวดท้องลูก
ป้าอาสาวเข้าโถมขี้แฉ้
ลูกสะแดงขวาโตบ่ออก
โพธิสัตว์เกิดมาใช้ชาติ
นางเป็นโพงบมีคนฮู้
ของศัตร์รูปาปหนาสาโหด
คนแห่งผอมได้ถือหาบข้าง
พรายเลือดแถมกุมเอาใจขาด

เวรบ่หลุดมีท้องฮามเดือน
เข้าเทียบเจ้าพระบาทจอมหัว
คือกิงใจบูตตาพระบาท
คือกุมารกษัตริย์อ่อนน้อย
ขอรซาให้ทอดพระเนตร
พระภูมิให้หยับมาใกล้
เอาหัวปลงใส่ตัวเพลผ้า
เป็นสีเส้ราแม่นแท้ดีหลี
ไปนอนยังอยู่บรรทม
เหตุนางเหล่านมีลูกกุมาร
ให้นางต้านเอาสิ่งรางวัล
ตราบต่อเท่าฮอดขบสืบเดือน
มันผุดเข้ามาเสพนางเมือง
นางคิดถึบ่ชอดบ่ฟู
มันเข้าใส่คีนั่นเหม็นคาว
มันแตกไค่เปื่อนเนาเหมิดโต
เป็นหนอนไค่เจาะบ่อนบ่นใน
ไปทุกขโศกในหม้ออเวจี
น้ำทำนนั้นแม่นต่อนเหล็กแดง
ไหม้ชายทูตไหลไปไหลมา ฯ

ลูกในท้องมันถ้วนสืบเดือน
เอาเชือกผูกแนนถ่วงแขวนฮาว
ปวดจั่นแท้นางเบ่งสมแสง
ออกแต่เลือดขอชอดในโต
เวรนางนาถได้เหล่านชายโง่
ลักเล่นซู้บ่ชอดบ่ฟู
ต้องโทษฮ้ายมันเข้าสังฮอม
ข้ามน้ำกว้างได้ขี่เฮือแซม
มรณตายจากโลกา

มรณาทายไปจากโลก
 ชายทุดหนึ่ไปมาบ่ได้
 นายกุมภกันต์ซึกเหล็กชวนใส่
 ศรีเอสิยวปวนางทางบ้าน
 ในเอือนหลวงปานไฟอดเอ้า
 จัดคนมาแปลงทืบหอแก้ว
 ตักลงงันตะโพนพิณพาทย์
 ทั้งพระสงฆ์กินทานอดเอ้า
 ปุนปานได้สามเดือนไปจุ
 ตามประสงคฺยังแต่กระดุก
 พร้อมกัตมาเมียนดุกนางแก้ว

ทำบุญโยงสงหานางนาถ
 บริหารอัฐฐะทั้งแปด
 สละคนโนให้หายจากข้อย
 เวณเครื่องบุญให้ทานหยาดน้ำ
 เกิดใหม่มีต่อไปภายหน้า
 เทียรฆานำกันทุกชาติ
 ใจดัวะพรารได้เหล้นชายทุด
 บุญพระยาสงหาบ่ฮอด
 ผุ้งเทวาป็นเป็นสามพุต
 เอาเสี้ยวหนึ่งสงหานางเมือง
 บุญแจ่มเจ้าตั้งอยู่เป็นกอง
 เตียรดาชสวนอาจอุทธาน
 บริโภคเครื่องนุ่งอาภรณ์
 อยู่คอยถ้ำพบเจ้าจอมหัว
 จำศีลสร้างได้แปดสิบปี
 สังฆอมล้วนเป็นฮ้อยขาวปี
 บริโภคขึ้นสู่เทวา
 ไปพร้อมหน้าเจ้าฟ้าอินตา

ไปทุกขโศกในอเวจี
 ไหลมาใกล้เกี้ยวกอดสมกัน
 ผูกคอไว้เป็นต่องอันเดียว
 ใจสะท้านฮ้องให้ตีทวง
 พระบาทเจ้าโศกเศร้าโศกา
 ศพคาพแล้วตีเสพฮบบัน
 ติระนาดปีพาทย์ฆ้องวง
 สังฆเจ้าเวนเข้าให้บุญ
 ไฟลูกพุตไหม้มนเป็นผง
 จัดลูกท้าวอำมาตย์เสนา
 ปิดกวาดแล้วละเลิกเมื่อโฮง ฯ

พระบาทเจ้าหุดบวชทาน
 หายแสดฮ้อนผุ้งหมูโภยภัย
 สละคนน้อยให้บวชเป็นเณร
 ให้ไปค้ำนางนาถเทวี
 พบบาทเหล่าขอได้เป็นเมีย
 พระญาติเจ้าบ่ส่องเห็นนาง
 เวรบ่หลุดเป็นบาปหนักหนา
 บุญไปทอดโฮมเจ้าอินตา
 เอาพุตหนึ่งผ่าเป็นสามเสี้ยว
 พระบุญเฮืองจอมธรรมแก่นเหง้า
 คองมณเทียรผาสาท
 มีภูมิถานสระพังวังโปก
 อยู่สอนลอนเทวินางฟ้า
 ตัวพระยาอายุยาวกว้าง
 เถิงนาที่ยังสี่สิบถ้วน
 จึงลีลาเสด็จจากโลก
 มรณาขึ้นเริงชั้นฟ้า
 ให่วันทาเหมิดทั้งแปดด้าน

ถอยหลังถ้านั่งอยู่เป็นถัน
สักโกให้พระบาทอินตา

ได้ลวงหล่นลดคาคดมรณา

ได้พลัดพรากถ้วนสีลือบปี

ยังหนุ่มแท้มีลูกตายคา

ผู้ข้าหย่อนทำบุญให้ทาน

ของสิ่งอื่นเสียผ้าอาภรณ์

ทั้งช้างม้ายืนในหัยอาทาน

นำนางลงขึ้นสวรรค์

เหลียวเบ่งหน้าหลังหล้าโลกา

ผู้วิเศษเป็นเจ้านั่งสอน

พระบาทเจ้าเป็นอาชญาเมืองหลวง

ฮูปแจ่มงามยิ่งปานเหล่า

นางนาถไทมักโลกสงสาร

เหลียวเห็นหน้าชายทุดเปลือยโต

เห็นแต่ต้นเด็กดำจำจวน

ได้ตามราชฎ์กินแล้วเหล่านอน

หว่างคนหลับนางลงไปสู่

ลงนอนทานชายทุดคืบฮ้าง

ชายทุดเปื่องออกหนีบ่ข้า

ค่อยเหยาะของเข้าในผ้ากั๊

พอสมควรนางเอ้เครื่องใหม่

ตายเป็นผีชายทุดเผื่อพัน

ส้อมเขาเต็มข่มลงดิ่งขึ้น

นั่งเป็นแนวแม่นคนเหล่านชู้

เทวบุตรตนเนาถืออาชญา

เห็นอุสายุเป็นเลือด

เขานำมาศาลาพันห้อง

ขอเหม็ดโภยข้าน้อยแท้ ๆ

พระจอมธรรมย่อมมอบไหว้

ไหว้วันทาถามหาเมียดัน ๆ

นางพระยาตายหนีเสียจาก

เป็นนาที่ฝูงชาวเมืองลุ่ม

นางพระยาตายหนีเสียก่อน

มีประมาณเงินคำเจ็ดหมื่น

บวชสอนลอนทาสาข่อยข้า

บุญสมภารควรนำชูส่ง

พระจอมธรรมอินตาเจ้าฟ้า

บอกพระยาให้รู้ยังเหตุ

อยู่สอนลอนเสนานั่งเฝ้า

เมียทั้งปวงเทวีเป็นคำ

ภูมิลำเนาดีเตียนบ่ได้

ค้นหาปานไพลูกกองฮ้า

ลิงโคมั่นใหญ่ยาวเหลือล้น

มักกวนขอกินแลงบ่ขาด

ดึกออนซอนมันนอนได้ลาง

นางเล่นชู้ทำมิจฉาจาร

ตาวันพรั่งไก่อ้นหัวเมือง

นางตัวหน้าขึ้นสู่โงงหลวง

ไปนอนยังได้ขบขู่จวน

พระยาใหญ่ใส่ใจว่าดี ๆ

คิดฉนั้นเขาไล่ชวนเหล็ก

ใจสะอื้นฮ้องไห้แซว ๆ

เจ้าอยากฮู้ไปหั้นเบ้งเอา

พระบาทเจ้าลาล่วงไปดู

ทุกข์บ่เหือดเขาฟักเขาญา

ฟังเสียงฮ้องมันว่าโอ้ย ๆ

เขาตึงแกมาฮอดสถาน

ยมภิบาลสถิตเมืงมาศ
 มาหลังดูหมุ่นคนเป็นโทษ
 หญิงชายใดเล่นซู้เมียท่าน
 ตั้งแต่ชาติเป็นเจ้าแผ่นดิน
 ฮู้ฉลาดพระพุทธรพระธรรม
 ไผ่บ่แกวดทำมิจฉาจาร
 เวรเมื่อหน้ายังมากเหลือหลาย
 จำขึ้นไม้หน้างัวสองของ
 ยอขาหิวนี้คืบหย่อนลง
 เอ็นขน่องมันขาดเป็นปุยุ
 ยอขาป้ายไปผูกติดกัน
 แขนขายกอดมาหุ้มจุกัน
 หนามงิ้วเยือกซ้องอยู่แหลมคม
 เป็นดั่งขึ้นคนปาดแดงดำ
 หญิงบ่ฮู้เหล่านซู้กับผัว
 คิงเป็นส้อยเหมือนดั่งญำแดง
 กาสบทองบินมาตอดปาก
 เป็นบาปหนานันต์เหลือล้น
 นายกุมภกันท์เอามาตึงแก
 แอ้งกาเล็มสับกินตบไล่
 พญายมซ้าให้แก่อก
 เเทงสถานศาลาฮ่มกว้าง
 ยอขวานคมไปสับไปผ่า
 ให้ลงในหัวใจกับปาก
 ปากดำไต่หัวใจนำหัน
 น้ำมันยาระหอมหน่วยแก้ว
 สุขกเงใจเอามาใส่ใหม่
 บุญเจ้าผัวมาซูลีเยวหนึ่ง
 ทุกข์เหลือล้นทงอยู่เหิงนาน

บรรทมอาสน์หมอนเท้าหมอนอิง
 เอามาโจทก์แต่เค้าเถิงปลาย
 เพิ่นแปลว่าปิ่นกฎหมายบทยา
 เพิ่นถือศีลกินทานบ่ขาด
 ฮู้จ่านาศิลห่าศิลปะด
 บาปประมาณทอฏเขากล้า
 หญิงกับชายติดกันพันไว้
 ขึ้นนั่งยองอยู่ของหนางิ้ว
 หมาบักโงะโงะโยงขบจ้อง
 หมาบักฮุยขบกินเนื้อเป็องซ่าย
 ลำงัวขึ้นวาแขนงอดฮู้ม
 นายกุมภกันท์เอาคอกผูกเชือก
 ปักฉนวนมข้อแขนขาดหวั่น
 กรรมเวรมีกอดหนาด่างซู้
 ตัวผู้ชายบาดหลาดเลือดย้อย
 แอ้งสบเหล็กบินมาตอดตา
 ฮ้องกัก ๆ ไล่แอ้งหมู่กา
 กอดตันไม้อยู่หันศวัน
 เอาไปแช่น้ำเน่าเผ็ดเค็ม
 อดบได้ฮ้องให้ทม ๆ
 เอาไปผูกไว้นอกสถาน
 ผู้ที่อ้างท้าวโลกบาล
 หวาแต่ปากไปฮอดหัวใจ
 บให้หลากลับเลี้ยวโลกโน
 เจ้าจิงปั่นยาใส่จอดทา
 เป่าหลอดแล้วพ่นเข้าจอดใน
 สุขแสงใสเป็นเนื้อเป็นตัว
 จิงมาตึงเอาตัวออกพัน
 มีประมาณเจ็ดปีเมืองฟ้า

นับลุ่มเหล่าได้ฮ้อยชาวปี
 บุญบ่เฒดตักข้าเจ็ดปี
 บุญผัวฮอดจูงเกิดเมืองคน
 พอแก่แล้วหลุดหลุดตายเสีย
 ไปจัวเจี้ยอยู่ป่านอกเมือง
 มาค้มค่าหากินทั้งขาม
 ฮีบบ๋ข่าน่าน่าน่าหลัง
 หาเบ็งบ่อนเจ้ายังเจ้ามี
 ลอดเข้าใกล้เพิ่นขยับหนีไกล
 เอ็นฮ้องให้ขวัญนั่งคอยเอา
 เอากำเนิดแม่นชาติถ้วนสอง
 บ่หนีหลีกมานได้สิบเดือน
 เอาไปผอกใส่ตั่งใส่เชิง
 กลายกว่านี้เมื่อหน้าลูกกู
 กอดญักญั่นใส่ตักใส่เพลา
 มือซ้อนเข้าใส่ปากให้กิน
 จิงเต่าน้ำฮ้อนอยู่คีไฟ
 ผุงพี่น้องทั้งข้าบมี
 พากันเว้าความเก๋าสองคน
 ยังคังค้อยผ้าอ้อมบ่มี
 ลาวบุ่มไว้ทางท่ายาเฮือ
 เอามาไว้แม่ลูกเฮานอน
 ผ้าแพ้วกล้าฮือตาแสนวัง
 พอมีต๋ำข้อยออกไปเอา

เสือแต่พ่อแขนกินข้อยยัง
 อุ่มยอยื่นใส่จูใส่นม
 เจ้าอย่าฮ้อนแต่สิ่งการใด
 ให้สุเจ้าลูกนอนกิน
 เพิ่นกล่าวตำนานว่าเฮานอนเว็น

ชายทูตหนีพลัดไกลฮ้อยโยชน
 นางเทวีเอาตัวรอด
 ปฏิสนธิ้อยู่ในท้องแม่
 ไปชำเซียอยู่ผีป่าช้า
 ตาวันเฮืองลับลงมิตซุ่ม
 ยามคนหนีไปนานหลกกกล้า
 เฮ็ดบั้งยังมันแล่นไปก่อน
 บุญราศีกายโตฮอด
 แล้วจึงไปก้ำตนทุกซี้ไ้
 บาทคนเขามันขอเข้าเกิด
 คอยผีปองเอาคัพพะวีก
 บรรवरณ์ข้าประสูติออก
 แม่ลูกเหิงมาเอามื้อนี้
 มาฮือฮักแพงทักทัน
 ดูนมเขาฮีบเคี้ยวเข้าบ่อน
 นำพายรินใส่ลิบกินข้าว
 ขางหัวใจตนตัวกับทอง
 ในราตรีแต่ผัวนั่งเฝ้า
 บุญกุศลเฮาได้ลูกน้อย
 ผัวว่าตรงซื่อตาแสนคุ่ม
 บาทลาวเมื่อลืมเสียข้อยได้
 ลางเทือหลอนยามหนาวบ่ช้า
 เอาไปยังแพ้วนกเปิดน้ำ
 มาฮอดเฮาหนีบติดหนีบต่อ ฯ
 ให้เจ้าฟังลูกเฮานอนตื่น
 พอประสมให้เคี้ยวเข้าบ่อน
 ข้อยจักไปขุดมันแลกกเข้า
 เพิ่นนิทว่าเฮาซี้คร้าน
 เห็นลูกเฮาผู้ต้อยากจูบ

มีอุบลไฉ่อุ้มแะอุ้มแง
คิงมันส่วยสิ่งกกกล้วยวน
เฮาสองเถ้าสุลล้นอีหลี
เว่นจ้อยจั้นเมียขึ้นหัวนำ
เลยคล้ายค้อยหลายเมื่อหลายวัน
ไปอยู่นอกอาบน้ำสาหัว
อยู่บ่ได้เป็นตุ่มพิชไฟ
แสงดาข่มเลยเชือบเหงาอน
แล้วจิงฮือสาดเหียนมาปู
สี่เสาได้สองซื่อห้องหนึ่ง
ปูฟากลงเต็มดีแล้วอยู่
เป็นสังฆาแซครามทองห้วย
สาดกับหมอนบมีของฟาก
เอาลูกตนนอนกลางกองไว้
ปากลูกน้อยคาบคุดกินนม
นอนเบี่ยงค้อยมันหยับชูดเต็ง
ดินคี่ค้อยแสงน้อยบ่ถอง
ลูกน้อยนาฏใจขาดตายเสีย
เป็นสังเนนคนไว้วองเดียว
ชายทุกซื่อฮั่นอนแจบนอนดี
พ่อแม่ได้นอนอิมนอนเต็ม
น้อยบ่ซ้าจวนใกล้ฮู้แสง
ฝันม้างเฮือนจุดบั้งไฟน้อย
มือชวงบายคอเมียน้าวทอด
นอนพาโลกลับไปเท้าฮู้
แดดส่องหลายคองโตซ้าฮู้
ผ้าผู้ชายมีนตาขึ้นก่อน
หญิงพาโลตื่นมาหาสิ้น

แขนมันแพนคือสิ่งก้านกล้วย
ใหญ่สมควรได้เป็นเมียเจ้า
บาทซิมี่ตั้งแม่นำนั้น
มีดควาคล้าอุ้มเอาลูกน้อย
ฮอดสำคัญกรรมเดือนเลยออก
เข้าเหม็นทาตนตัวลูปไล่
ดาววันใสลบลมมีดซุ่ม
เป็นออนซอนอีดนอนหลายมือ
มาอิดูเฮือนชานทุกซื่อ
ดิงเอาไม้มาผ่าเป็นตง
เป็นสิ่งอู่เด็กน้อยกองกลาง
เอาใบกล้วยมาเหล้าฮองนอน
สองบ่ยากนอนเบื่องละคน
เดินซึกไข่กลับไปซ้อย ๆ
พอประสมเถิงเถิงใกล้เที่ยง ๆ
บาปเวรนำมาทุกชาติ
สองผัวเมียนอนหลับจมแจบ
คนเที่ยวทางเขาอยอ้อยให้
ลูกยังมีฮ้องบ่ให้
ปากเสียงเค็มกลายหนีเมื่อหน้า
ผัวเมียแพงนอนหลับฝันฮ้าย
ขึ้นคี่ค้อยอยากฟ้อนสั้นสาย
ลั่นผ้าลอดปะไปเลเปลือยโต
ดาววันฟุ้งขึ้นมาสววยสววย
หลับกรุ่น ๆ ไปฮอดคองงาย
เอาผ้าผ่อนมาเกี่ยวแหวโต
หยิบตั้งต้นลงจากเคหัง

หาบ่อนบังหนังเบาถ่ายแล้ว
เลยฟางเพื่อนอ้มลูกใส่ตัก
ปิดเบ็งข้างมันแบ้มันแบ
ได้ลูกแล้วมาเหล้าตายเสีย
หาคะดาขมาห่อฮึงดี
น้ำลูบน้าผิงแล้วเหล้าเมื่อ
เมื่อฮอดแล้วลื้ออยู่แจเฮือน ๖

เอากำเนตมานถ้วนสิบเดือน
ตกอยู่นอนเสียงให้แ่งดัง
เป็นคนงามใหญ่สูงจุงหน้า
ช่วยชูแสงพ้อแม่มยอมกว้าง
บุญจ่านาซูให้พัน
ตั้งเป็นเกมด่เล่นชูเมียท่าน
เพิ่นผู้ดีใจเป็นนักปราชญ์
หลานอยากเป็นให้จ้อจำไว้
เป็นสำเนาในธรรมแท้ๆ
หาชนขวยความกินเลี้ยงท้อง
สุดนิทานไว้เพียงท่อนี้ ๖

ภาคสี่นั้นแม่นบ้านมฺสา
หาหมากไม้เครื่องไฮ่ของกู
บ่อนทางเย็นได้หมู่หลายคน
โตไปญาติเอาสิ่งของ
ของข้อยถ้ามีมากเหลือหลาย
เฮือนอยู่ใกล้เหลียวเห็นปักตุ
โตจึงหลูโลกเลี้ยงเอาหนี
ออกปากดำนเฮือนอื่นมาตาง
เจ้าของชอกเหลียวหยาบเห็น
สร้างบุญแท้บ่หลุดบ่เหย
ไปตกอยู่เหม็ดหมู่ได้กิน

จึงคลาดแคล้วย่างขึ้นมาเฮือน
เป็กซังจักคอแข็งกระด้าง
แม่มจ้องแจ ๖ ทั้งให้
สองผัวเมียผิดกันวิวาท
เสียมชุดฮีน่าไปป่าช้า
ผีลูกเพื่อนำหลังแม่เก่า

บรรบรรณ์ข้าประสูตออก
ตติยังเป็นชาติถ้วนสาม
บ่ถ่อยซ้ำการสร้างการแปลง
จำศีลสร้างเข้าวัดฟังธรรม
ทุกข์เหลือล้นหมดบาปกรรมเวร
เพิ่นแปลป่นในพระคัมภีร์
ผู้ฉลาดเฮียนแล้วจึงเห็น
หลานอยากได้ให้จ้อจำเอา
ปู่แก่แล้วอายุเก็งคน
จาในห้อยทำมิจฉาจาร

คนคาเมเขาอยู่บ้านนอก
ใช้ไปตูกักชวนอวนก่อน
หาบชนมาซื้อขายในกาด
เขาฮ้องหาชนกวานในเจ้า
โตจึงหมายซิมือบอกให้
ว่าแม่นหูเจ้าของเขาอยู่
เฮือนโตมีอยู่จิมแจบ้าน
ใจตั่วพรางกินของค้ายออก
เคราะห์เซ่ญมีบาปหนักหนาแท้
ไปตกเลยในหม้อนรก
ตามกบิลกอนน้อยกินหลาย

ทั้งหญิงชายโสมกันอยู่หัน
แล้วจึงหนีเอาตัวไปเถิด
เวรประจัญคอหอยมันพอก
หลานผิป้องใสใจจำไว้ ฯ

ตุตต์ตั้งจาไปบทใหม่
หลานสี่ชายจื้อจำเอาไว้
เจ้านอนขุนให้เหลียวเบิ่งเทิง
มันจักเป็นมดม้วยด้วยจิตใจตน
อยากเป็นใหญ่กำเนิดเป็นคน
ปากหน้า ๆ ผ่า ๆ เลิง ๆ
เจ้าหลานหล่อฟังแล้วจื้อเอา
ปู้ยากว่าความใหม่แถมมา
เป็นชู้ขอดหมายหมั้นเอากัน
ไผไปม้างควาหมั้นขาดกัน
ปู้แก้ให้เชื่อเจ้าชู้อัน
ความหมุ่นนี้มักแตกจากกัน

จักชี้ให้บทใหม่ต่อไป
ความบ่ต้องของเก่าเสียหาย
เพิ่นหากเลียงพี่น้องวงศ์วาร
สังฆเจ้าชมชื่นยินดี
เพิ่นแต่งไว้หลายเช่นกษัตริย์
ปลิ้นสับเสี้ยวความเว้ายุยง
เป็นสิ่งที่ห่างห้วยแบ่งสองคอน
ล่องลงน้ำในหม้อนรก

ทุกข์สะบันนานได้สามปี
เอากำเนิดได้เป็นคน
เวรชู้บ่อกโลกเลี้ยวของกิน

ปู้ชี้ได้เว้ายอดคำสอน
เจ้านอนสูงให้เหลียวเบิ่งลุ่ม
อยู่เหิงไปปีเดือนมันสั่วย
จักตลใจของคนเกิดใหม่
มีกัจวลปากก็กปากผ่ำ
กรรมมาถึงแม่นเวรสับส่อ
เป็นสำเนาในธรรมพระเจ้า
ยังมีสองกันหาหญิงชายฮักฮอด
ยังบ่ทันปีเดือนมันกว้าง
เวรนำทันบาปหนักหนาแท้
เป็นสำคัญยงพุนพี
เวรนำทันบาปหลายมีมาก ฯ
เป็นขุนกวานแก่พี่แก่น้อง
เป็นดังเหล็กเตาเลียให้เกลี้ยง
ทั้งลูกหลานตานายครั้นเค้า
มีผญาวาจาห่อนไย
โตหวังตัดมีใจคดเคี้ยว
มันปลดปลงให้เพิ่นแตกม้าง
บาทโตนอนตายไปหาปล่อง
ไม้คัดดอกเสียบปิ่นให้ชื้อ ฯ

ให้มันจื๋อบคดในใจ
 นอนสะแคงเหล็กแดงแอ้งฮ้อน
 ตัวบ่ตายทนทุกขวิบาก
 แล้วจึงหนีออกมาเป็นเปรต
 เพิ่นจำหาดินทรายมาเต้า
 ถมหนทางเที่ยวไปไหว้ธาตุ
 บาปเวรจนเป็นคนผีบ้า
 ไปนำทางหนหลังหน้า
 แล้วจึงหนีตายไปชาติใหม่
 บ่มีศีลในโตสั๊กหยาด
 เทศนาสืบไปภายหน้า
 อุกุโธเป็นคนชายแท้
 เป็นคนดีพ่อครูสอนให้
 ไปจับบายขายกินความฮู้
 ไปวอนวานทานขวัญจี้จ่าย
 มีใจซังเหลียวเห็นบ่ปาก
 ปู้ชั๊กชวนสอนหลานให้ฮู้
 อย่าสับสนอำเหียนหาฮู้
 ตามสำเนาอาจารย์ฉลาด
 แต่งตำราคำกลอนฮ่อมฮู้
 ชักนิทานบาปกรรมคนสร้าง
 “พุทธโฆษา” อาจารย์ครูเค้า
 เป็นเถราอยู่เมืองล้านช้าง
 จนมาเกิดชั่วเฮาปางนี้
 สัปตศกเศษพันสองฮ้อยปีปลาย
 อ่านล่ำบากกลับหน้ากลับหลัง
 เขาจึงแต่งตัดแก้ต่อเสริม

เพิ่นเอาไปใส่แผ่นเหล็กแดง
 อยู่บ่ได้ปลิ้นขว้าปลิ้นหางย
 อดทุกข์ยากอยู่หั้นสามปี
 อยู่ในเขตลั่นลากสามวา
 ถมเค้าไม้ต้นใหญ่โพธิ์ศรี
 แล้วจึงคาตมาเกิดเป็นคน
 เป็นจั่งจีพี่น้องปละไล
 อายุเข้าสิบห้าปี
 เกิดเป็นไพร่คนน้อยสร้างกิน
 ความพิกาศพระเจ้ากล่าวหา
 ข้าบาทหล้าคนถ้อยโยโส
 เขียนบ่แพ้ความฮู้บ่มี
 เขียนได้แล้วอดอ้างนงคักดี
 เอ็ดสู้หลู้ประมาทครูสอน
 ว่าครูฮ้ายปิดหน้าปิดหลัง
 อันนี้หล้ากผิดแท้บ่ควร
 ครองหมุ่นจำไว้ชู้คน
 ปู่สอนแล้วหลานน้อยจื่อเอา
 เป็นนักปราชญ์ “พุทธโฆษา” ๓
 ให้ชื่อตั้งกาพย์ปู่สอนหลาน
 อ้างพุ่นพิ้งแล้วแม่นความ
 ผู้เถาเว้าสืบทอดกันมา
 นับแต่สร้างเบื้องต้นแต่งกลอน
 จำใจจื๋อคือปิมะเส็ง
 กลอนทั้งหลายแตกกันพิ้งยาก
 อนิจจังเกิดมีทุกแห่ง
 แต่งลงเติมบ่อนพิ้งบ่ได้

คัดเอาไว้แต่ที่มีคุณ	อยากได้บุญอดเพียรคัดแก้
ดีเทียวแท้ไฟพ้อหมั่นฟัง	บุญแต่หลังเกิดมาจึงได้
บุญส่งให้พบยอดคำสอน	ควรสะท้อนใจเอาจนได้
เป็นเครื่องได้โง่งส่งหนทาง	เป็นคำกลางดีจริงแต่เค้า
เขาผู้เฒ่าแก่กายก่กลอนผิด	ญาณรักขิตนามหลงชื่อตั้ง
เขาอยู่ยังอวาสเมืองหลวง	รัตนโกสินทร์วัดบรมนิวาส
เป็นนักปราชญ์เขียนอุ่อธรรม	เอาจำนำเผื่อคนกายซ้อย
ไผอ่านแล้วบุญให้เขาแด่นื้อ ฯ	

จบแต่เพียงท่อนี้

ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น
เปิดรับสมัครทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์เข้าศึกษาต่อทั้งในระดับปริญญาตรี โท เอก
❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

๑. ระดับประกาศนียบัตร (หลักสูตร ๑ ปี เทียบเท่า ม.๖)
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.)
 - หลักสูตรประกาศนียบัตรการสอนศีลธรรมในโรงเรียน (ป.สศ.)
๒. ระดับปริญญาตรี หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.)
 - คณะพุทธศาสตร์ เปิดสอนสาขาวิชาพระพุทธศาสนา สาขาวิชาปรัชญา
 - คณะครุศาสตร์ เปิดสอนสาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
 - คณะสังคมศาสตร์ เปิดสอนสาขาวิชารัฐศาสตร์
 - คณะมนุษยศาสตร์ เปิดสอนสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
๓. ระดับปริญญาโท เปิดสอนสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ปรัชญา บริหารการศึกษา และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
๔. ระดับปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) เปิดสอนสาขาวิชาพระพุทธศาสนา และสาขาวิชาปรัชญา เข้าเรียนภาคทฤษฎี ๓ ภาคการศึกษา, ให้อุปนิสัยธรรม ๔๕ วัน, เขียนสารนิพนธ์ ๓ เล่ม, สอบภาษาต่างประเทศ ๒ ภาษา, เขียนวิทยานิพนธ์ ๑ เล่ม
๕. เปิดรับสมัครทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ (ภาคปกติและภาคพิเศษ) ระหว่างวันที่ ๑ มี.ค. - ๑๕ พ.ค. ของทุกปี โทร. ๐-๔๓๒๘-๓๕๕๖-๗ ๐๔๓- ๒๘๓-๓๔๔๔ www.mcukk.com

“มหาจุฬาให้โอกาส พุทธศาสตร์สร้างคนดี”